

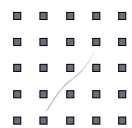
BELGISCH INSTITUUT
VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE

B I P T

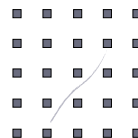
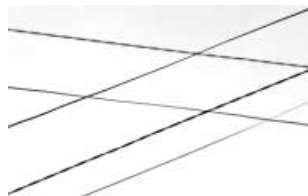

HET BELGISCH INSTITUUT
VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE

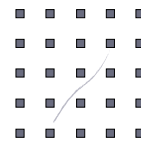
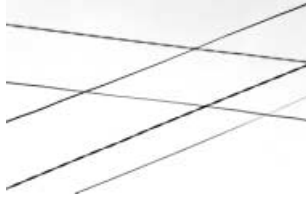
INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	7
INLEIDING	8
1. TELECOMMUNICATIE	10
1.1. HET REGELGEVINGSKADER	10
1.1.1. OP INTERNATIONAAL NIVEAU	10
De Europese Unie	10
De Wereldhandelsorganisatie (WTO)	11
De Internationale Telecommunicatie Unie (ITU)	11
Europese Conferentie van de Administraties van Post en Telecommunicatie (CEPT)	11
Independent Regulators Group (IRG)	12
Radiospectrumcomité	12
1.1.2. OP BELGISCH NIVEAU	12
Nieuw statuut voor het BIPT	12
1.2. DE TELECOMMUNICATIEMARKT	13
1.2.1. DE OPENSTELLING VAN DE MARKT	13
De markt voor vaste netwerken en diensten	13
Ontbundeling van het aansluitnetwerk en toegang tot binair debiet	13
De markt voor radionetwerken en - diensten	15
1.2.2. DE GOEDE WERKING VAN DE MARKT	18
De operatoren met een sterke marktpositie	18
Marktanalyse en SMP-aanwijzing : het nieuwe regelgevend kader	19
Interconnectie en bijzondere toegang	20
Het beheer van het nationale nummeringsplan	21
De openbare telecommunicatiedienst	23
Oplossen van geschillen tussen operatoren	25
1.2.3. RAADGEVEND COMITÉ VOOR DE TELECOMMUNICATIE	26
1.2.4. HET E-SECURITY PLATFORM	26
1.3. OPERATIONELE OPDRACHTEN VAN HET INSTITUUT	27
1.3.1. NETWERKEN EN DIENSTEN : BEHEER VAN VERGUNNINGEN EN AANGIFTEN	27
Geschillen inzake het gebruik van het privaat domein voor de aanleg van een openbaar telecommunicatienet	28
1.3.2. VERLENEN VAN VERGUNNINGEN VOOR PRIVATE RADIONETTEN EN INDIVIDUELE RADIOSTATIONS	28
1.3.3. FREQUENTIEBEHEER	30
De frequentietoewijzingen voor de landmobiele diensten	30
Andere dossiers	30
Dienst RF-straling	31
1.3.4. APPARATUUR	32
De R&TTE-richtlijn 99/5/EG	32
Controle op eind- en radioapparatuur	33
1.3.5. EXAMENS VOOR RADIOGEBRUIKERS	34
1.3.6. NATIONALE DIENST VOOR DE CONTROLE OP HET SPECTRUM (NCS)	35
De behandeling van radiostoringen	35
De preventieve controles op professionele radionetten	35
De opdrachten als deskundige	35
1.3.7. DE CONTROLEOPDRACHTEN MET BETREKKING TOT DE WET VAN 21 MAART 1991	37

2. DE POSTSECTOR	40
2.1. HET REGELGEVINGSKADER	40
2.1.1. DE GATS-ONDERHANDELINGEN	40
2.1.2. OP EUROPEES NIVEAU	42
Richtlijn 97/67	42
Richtlijn 2002/39	42
2.1.3. OP BELGISCH NIVEAU	43
Het derde beheerscontract	43
De omzetting van Richtlijn 2002/39	43
Secundaire wetgeving	44
2.2. DE MARKT VAN DE POSTDIENSTEN	45
2.2.1. DE MONDIALE ECONOMISCHE CONTEXT	45
2.2.2. DE EUROPESE ECONOMISCHE CONTEXT	45
Groei- en vervangingsfenomenen	45
De grote operatoren	46
Overige postdiensten	47
2.2.3. DE BELGISCHE ECONOMISCHE CONTEXT	48
De Post	48
De andere in België actieve postoperatoren	49
2.3. OPERATIONELE OPDRACHTEN VAN HET INSTITUUT	50
2.3.1. OP NATIONAAL VLAK	50
Kwaliteitsmetingen	50
Berekening van de kostprijs van de universele dienst	50
Follow-up van het beheerscontract	51
Toezicht houden op de naleving van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven - klachtenbehandeling	51
Studies van het BIPT	52
2.3.2. OP INTERNATIONAAL VLAK	53
Europees Comité voor postregulering (CERP)	53
CEN/TC 331 " Postal Services"	53
De Wereldpostvereniging (UPU)	54
3. HET BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN EN TELECOMMUNICATIE ...	56
3.1. ORGANISATIE	56
3.2. PERSONEEL	57
3.3. LOGISTIEKE EN FINANCIËLE ONDERSTEUNING	58
3.4. BEGROTING	59
3.4.1. HET BIPT - REGULATOR VOOR POSTDIENSTEN EN TELECOMMUNICATIE	59
3.4.2. DE OMBUDSDIENST VOOR TELECOMMUNICATIE	59
BIJLAGE 1 : REFERENTIES VAN DE REGLEMENTAIRE TEKSTEN DIE DOOR HET BIPT WERDEN VOORBEREID EN IN 2002 ZIJN GEPUBLICEERD	60
BIJLAGE 2 : LIJST VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN	61

VOORWOORD

Ondanks de vertraging die hij in 2002 heeft gekend, blijft de telecommunicatiesector dynamisch. Hij groeide in Europa zelfs met 5 tot 7%¹ terwijl het Europese bruto binnenlandse product met slechts ongeveer 1 procent toenam.

Wij hebben in ons beleid altijd rekening willen houden met de realiteit van het terrein. Daarom leek het mij gepast om, in het licht van de algemene economische vertraging, positief in te gaan op het verzoek van de mobiele operators om de ontplooiing van het UMTS-net even uit te stellen, aangezien de fabrikanten van apparatuur moeilijkheden ondervinden om de terminals binnen de geplande termijnen te leveren.

Toch heeft de mobiele telefonie van de derde generatie mijns inziens een mooie toekomst voor zich. Op het Europese vlak heb ik er herhaaldelijk op aangedrongen dat wij gemeenschappelijke standpunten zouden innemen om een levering van diensten volgens een coherente Europese kalender aan te moedigen.

UMTS zal onder meer mobiele breedbandtoegang tot Internet mogelijk maken. Ik twijfel er niet aan dat het succes zal hebben in ons land, aangezien de Belgische internetgebruikers al in grote mate gewend zijn aan de voordelen van breedband. Het aantal internetverbindingen met breedbandtechnologieën (zoals kabelmodem en ADSL) is immers een van de hoogste ter wereld. Hoewel er inspanningen moeten worden geleverd om een nog groter gedeelte van de bevolking toegang te geven tot deze technologieën, denk ik dat wij op een degelijke basis kunnen bouwen die nog veel positieve ontwikkelingen mogelijk zal maken.

2002 was ook op het vlak van de reglementering een belangrijk jaar.

Na de aanvaarding van het nieuwe Europese kader voor de telecommunicatie, aan het einde van 2001, moest zijn omzetting naar het Belgische recht worden voorbereid. Dit is een omvangrijk werk, dat pas in 2003 afgelopen zal zijn. Het impliceert een nieuwe benadering van de reglementering van de sector van de elektronische communicatie, een benadering die van het BIPT een nog fijnere analyse zal vragen in zijn aanpak van de regulering van de markt.

Om het BIPT te helpen bij de taken die het wacht, hebben wij beslist het statuut van het Instituut te wijzigen, om het onafhankelijker te maken maar ook om het de instrumenten te geven die het nodig heeft om efficiënt op te treden op de markt van de telecommunicatie en van de postdiensten. Op die manier zal het bijdragen tot de ontwikkeling van een harmonieuze markt, wat zowel de consumenten als de bedrijven ten goede zal komen.

Ook in het domein van de postdiensten zijn de uitdagingen groot. De Europese richtlijn voor de liberalisering van de sector is tijdig omgezet en zal in 2003 kunnen worden toegepast. Het BIPT blijft toezien op de naleving door De Post van het beheerscontract met de staat en op de ontwikkeling van de volledige postsector in België.

De volgende jaren zullen moeilijk zijn, maar ik twijfel er niet aan dat het BIPT zich zal inzetten om het begonnen werk tot een goed einde te brengen, voor het welzijn van de markt en van de samenleving in het algemeen.

Rik DAEMS
Minister van Telecommunicatie

INLEIDING

De telecomsector

Het jaar 2002 kan voor de telecomsector het best omschreven worden als een keerpunt.

Ten eerste was er de economische evolutie in de sector, ten tweede was er de voorbereiding van de invoering van de nieuwe Europese Richtlijnen. De sector werd beïnvloed door de algemene economische context, die niet gunstig was door diverse factoren. Maar ook binnen de sector waren er een aantal zorgwekkende ontwikkelingen, ook al bleef hij in zijn geheel wel groeien. De sector heeft te kampen met overinvesteringen, een zekere verzadiging in de groei, bepaalde diensten die stilaan aan het plafond van de mogelijke penetratie zitten, financieringsproblemen, faillissementen, afstoten van activiteiten, enz.. Misschien zal deze trend leiden tot een algemene consolidatie van de sector, ten gevolge van de herstructureringen die nu aan de gang zijn.

Dit heeft vanzelfsprekend consequenties voor de werkzaamheden van het BIPT. Het Instituut zal, meer nog dan in het verleden, nauw moeten toezien dat de concurrentiële voorwaarden voor alle marktspelers op een evenwichtige manier worden gegarandeerd. Dit is vanzelfsprekend de hoofdplicht in het kader van het realiseren van de sociaal-economische doelstellingen en vooral het optimaliseren van de gebruikersbelangen.

In deze context moet de toezichthouder, steeds binnen zijn wettelijke opdracht, vele delicate afwegingen maken. De meest frappante daarvan zijn het beletten van misbruik van machtspositie, van wurgprijzen en dumpingprijzen, maar gelijktijdig, ervoor zorgen dat de nodige investeringsprikkels blijven bestaan.

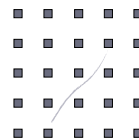
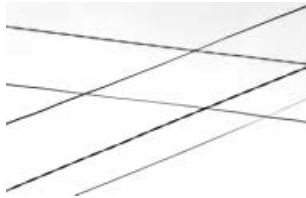
Het voorbije jaar was tevens het jaar waarin de omzetting van de nieuwe Europese richtlijnen moest worden voorbereid, dit op een dubbel vlak. Enerzijds het voorbereiden van het wetgevend kader, dat in de komende maanden in het parlement zal kunnen worden behandeld, anderzijds het op het terrein en in de werkzaamheden van het BIPT introduceren van specifieke procedures, die beantwoorden aan de verplichtingen van het toezicht. Vermits de toezichthouders voortaan op Europees vlak moeten streven naar een zo geharmoniseerd mogelijke aanpak, wordt de consultatie in de schoot van de European Regulatory Group een essentieel onderdeel van de opdrachten. Daarnaast is er de consultatie van de nationale marktspelers, teneinde tot een correcte marktdefinitie te komen, analyse van het al dan niet bestaan van een ernstige mededinging op die markt, en het voorzien indien nodig, van een ex-anteregulering. Dit is een enorme opgave, die arbeidsintensief zal zijn en die dan ook in het voorbije jaar grondig werd voorbereid. De internationale samenwerking houdt zeker troeven in, enerzijds de harmonisering, maar anderzijds ook het delen van de ervaringen van de verschillende toezichthouders. De toezichthouders zullen evenwel worden geconfronteerd met meer omslachtige procedures, en met het risico dat een te grote Europese harmonisering niet mag ingaan tegen de noodzaak om specifieke regelingen in de lidstaten uit te werken, om rekening te houden met de particulariteiten van elke nationale markt.

Dit heeft het BIPT niet belet de normale werkzaamheden, onder de bestaande richtlijnen, verder uit te voeren. Markante voorbeelden vindt u in dit jaarverslag, maar hier kan reeds vermeld worden : de vernieuwende aanpak op het vlak van de regulering van de ontbundelde lokale toegang en bitstream access, de verdere verbetering van de interconnectievoorwaarden, een aantal noodzakelijke aanpassingen op het vlak van de nummeroverdraagbaarheid, vanzelfsprekend de invoering van de mobilnummeroverdraagbaarheid, de aanpassingen aan de regulering voor de mobiele sector, het uitwerken van pragmatische oplossingen in verband met stralingsnormen voor radioantennes en voor het verkrijgen van attesten voor bouwvergunningen voor deze antennes, de opvolging van de universele dienst, principiële beslissingen inzake termineringstarieven, het frequentiebeheer, de controle op de markten (apparatuur, spectrum en operatoren en service providers), enz..

De postsector

Ook in deze sector kan men niet voorbijgaan aan de algemene economische context. De postale activiteiten worden daar negatief door beïnvloed. Dit gaat bovendien gepaard met substitutiefenomenen zoals e-mail. De rol van het BIPT als toezichthouder wordt daardoor des te belangrijker. Men mag immers niet vergeten dat in de postsector omvangrijke en voor de maatschappij essentiële opdrachten zijn weggelegd in het kader van de universele en de publieke dienst. Een behoorlijk toezicht hierin is dus onontbeerlijk, waarbij echter ook de ontwikkeling van de marktdelen die volgens de Europese en Belgische wetgeving in concurrentie zijn gesteld, gewaarborgd moet blijven.

Als dusdanig heeft het BIPT in deze sector de secundaire wetgeving voorbereid, die ter aanvulling van de eigenlijke postale wet zorgt voor een transparant en stabiel wettelijk kader. Ook de kwaliteitsmetingen

voor de publieke dienst, de kostencontrole op de uitvoering van de universele dienst, waren belangrijke taken; ze zullen dit trouwens in de toekomst blijven.

Vanaf 2003 zal waarschijnlijk het regime van de vergunningen en aangiften voor activiteiten in de sector kunnen worden geïmplementeerd. Hierbij zullen in een aantal gevallen interpretatievraagstukken opduiken ten aanzien van de correcte toepassing van het beginsel van de voor De Post gereserveerde dienst. Hier moet gezorgd worden voor een transparant, evenwichtig en stabiel kader, dat aan elke onderneming in de markt rechtszekerheid verschaft, maar dat er tegelijkertijd borg voor staat dat het postmonopolie niet aangetast wordt. Belangrijk onderdeel van de activiteiten van het BIPT zal dan ook zijn het houden van regelmatige marktconsultaties, om over voldoende informatie te beschikken om de opdrachten naar behoren te vervullen.

Net zoals in de telecomsector blijven ook hier problemen als kruissubsidiëring, oneerlijke concurrentie – in voorkomend geval – te behandelen in samenwerking met de mededingingsautoriteiten.

De organisatie van het BIPT

In het kader van de ontwikkelingen in de twee sectoren die tot de bevoegdheid van het BIPT behoren, werd al aangeduid dat de interne en externe procedures van het BIPT aangepast werden, om te beantwoorden aan de nieuwe opdrachten van toezicht. In het jaarverslag vindt u een korte verwijzing naar verschillende maatregelen die terzake werden genomen.

Het Instituut moet zorgen voor permanente bijscholing van al zijn medewerkers, moet nieuwe beheersinstrumenten ontwikkelen, waarbij het zich zal inschakelen in de maatregelen die het Openbaar Ambt in het algemeen neemt voor de niet-departementale overheidsinstellingen.

Belangrijk is natuurlijk dat het Instituut op het vlak van e-government niet achterblijft. De interne backoffice werd daaraan aangepast, we beschikken gelukkig over een performant informaticateam, en heel wat van onze diensten kunnen reeds on line aangeboden worden. De website bevat zo volledig mogelijke en zo transparant mogelijke informatie, terwijl alle diensten binnen het BIPT volledig zijn geïnformatiseerd.

Besluit

De doelstelling van het BIPT blijft om een instrument te zijn dat instaat voor de toegang tot de netwerkmaatschappij. Het streeft daarom naar de beste en de goedkoopste toegang, waarbij de concurrentie een garantie inhoudt voor vernieuwing en groei, in het leveren van een breed gamma van producten dat beantwoordt aan de groeiende vraag naar hogesnelheidsnetwerken en bandbreedte. In de postsector zal het Instituut zich blijven inzetten voor een gezonde, rechtszekere ontwikkeling ten bate van de postbedrijven maar vooral van de gebruikers van deze diensten.

Freddy Baert
administrateur

Jean-Luc Dutordoit
administrateur

Georges Deneff
directeur-generaal

Eric Van Heesvelde
administrateur-generaal

1

Telecommunicatie

1.1. Het regelgevingskader	
1.1.1. Op internationaal niveau	p 10
1.1.2. Op Belgisch niveau	p 12
1.2. De telecommunicatiemarkt	
1.2.1. De openstelling van de markt	p 13
1.2.2. De goede werking van de markt	p 18
1.2.3. Raadgevend Comité voor de telecommunicatie	p 26
1.2.4. Het E-Security Platform	p 26
1.3. Operationele opdrachten van het Instituut	
1.3.1. Netwerken en diensten : beheer van vergunningen en aangiften	p 27
1.3.2. Verlenen van vergunningen voor private radionetten en individuele radiostations	p 28
1.3.3. Frequentiebeheer	p 30
1.3.4. Apparatuur	p 32
1.3.5. Examens voor radiogebruikers	p 34
1.3.6. Nationale dienst voor de controle op het spectrum (NCS)	p 35
1.3.7. De controleopdrachten met betrekking tot de wet van 21 maart 1991	p 37

1.1. HET REGELGEVINGSKADER

1.1.1. OP INTERNATIONAAL NIVEAU

De Europese Unie

Het begin van het jaar 2002 was gewijd aan de taalkundige afronding voor de publicatie op 24 april 2002 van de richtlijnen die onder het Belgische voorzitterschap werden aangenomen en die het nieuwe reglementaire kader vormen van de telecommunicatiesector. Die richtlijnen omvatten het algemene kader, de regels op het vlak van toegang en interconnectie, de voorwaarden die aan vergunningen kunnen worden gekoppeld, de bepalingen inzake de universele dienst en de rechten van de consumenten. Ze zijn vervolledigd met de richtlijn over de bescherming van de persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer in de sector van de elektronische communicatie die in juli 2002 werd gepubliceerd.

De kern van dat nieuwe kader moet uiterlijk op 24 juli 2003 zijn omgezet.

De Europese werkzaamheden hadden niet alleen betrekking op het eigenlijke reglementaire kader maar ook op een aantal actieplannen of programma's die hun einde naderden en die men opnieuw moest beoordelen en verlengen. Zo werden beslissingen genomen op het vlak van de uitwisseling van gegevens tussen besturen (IDA-programma), de pan-Europese netwerken (programma "TEN Telecom"), het veiliger gebruik van Internet, enz..

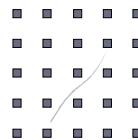
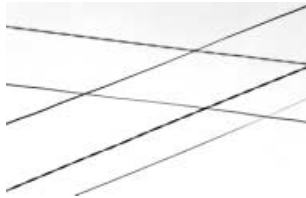
Er is ook belangrijk werk verricht inzake de informatiemaatschappij. Het Spaanse voorzitterschap van het eerste semester van 2002 wenste immers de positieve gevolgen te verlengen van het actieplan eEurope 2002, dat Europa tegen 2005 tot de kennismaatschappij moet doen toetreden. Dit gebeurt aan de hand van een actieplan met als voornaamste domeinen de verbetering van de verbinding met het internet, de vooruitgang in de ontwikkeling van openbare diensten on line (e-government), on-linevolksgezondheid (e-health) en on-lineonderwijs (e-learning), de verbetering van de beveiliging van de netwerken en de ontwikkeling van breedband. Om de door de lidstaten geboekte vooruitgang te beoordelen, zijn indicatoren opgesteld die een vergelijking tussen de Europese prestaties mogelijk moeten maken.

Europa hield zich ook bezig met de problematiek van Internet. Er werd beslist een Europese domeinnaam in het leven te roepen (.eu). Er werden ook veel inspanningen geleverd om het beheer van Internet internationaal te hervormen en er werd meer aandacht besteed aan het openbaar belang in dit beheer.

De veiligheid van de netwerken en de informatie die zij bevatten is een essentieel onderdeel van de werking van het internet. De Europese instanties hebben zich ook dit jaar over dit vraagstuk gebogen en onderstrepen de noodzaak om de Europese samenwerking in dit verband te verbeteren.

Ten slotte heeft de Europese Commissie, om ervoor te zorgen dat steeds meer inhoud toegankelijk wordt op verschillende netwerken, een ontwerprichtlijn voorgesteld om het hergebruik te vergemakkelijken van documenten die door de openbare sector worden opgesteld. Deze tekst zou in 2003 klaar moeten zijn.

Het BIPT heeft niet alleen deelgenomen aan werkgroepen die de Europese ministerraden voor telecommunicatie direct voorbereiden, maar ook aan vergaderingen van de verschillende comités die belast zijn met de uitvoering van de Europese maatregelen. Het Comité voor communicatie (COCOM) heeft zijn werkzaamheden gestart op 10 juli 2002, terwijl het Radiospectrumcomité op 25 oktober voor het eerst heeft vergaderd. Andere comités, zoals het comité voor de follow-up van het programma TEN Telecom (omgedoopt in e-Ten) hebben eveneens hun werkzaamheden voortgezet. Informele comités over het internet en de internationale betrekkingen van de Europese Unie inzake de elektronische communicatie hebben herhaaldelijk vergaderd, met de actieve deelname van het BIPT.

Ten slotte heeft de Commissie in november haar achtste verslag over de tenuitvoerlegging van het pakket telecommunicatieregelgeving voorgesteld, waarin zij zoals in de vorige jaren de successen en problemen heeft onderzocht van elk van de vijftien lidstaten bij hun toepassing van de geldende reglementering inzake de elektronische communicatie.

De Wereldhandelsorganisatie (WTO)

De onderhandelingsronde die in Doha gestart is in het kader van de Algemene Overeenkomst betreffende de handel in diensten van de Wereldhandelsorganisatie heeft slechts van ver betrekking op de telecommunicatiesector. Omdat de Europese Unie sedert 1997 een vrij volledig aanbod heeft gedaan voor de toegang tot haar markt neemt zij in die sector een offensieve houding aan en probeert zij van haar partners een markttoegang te krijgen die vergelijkbaar is met degene die zij zelf biedt. Telecommunicatie wordt daarom niet onder druk gezet door de huidige onderhandelingsronde.

De Internationale Telecommunicatie Unie (ITU)

De activiteiten van het BIPT stonden in 2002 in het teken van de voorbereiding en de deelname aan de Conferentie van Gevolmachtigden van 21 september tot 18 oktober te Marrakech. De Belgische delegatie bestond uit vier leden van het BIPT.

Het BIPT heeft voor de start van de Conferentie in september een coördinatievergadering georganiseerd waarop de Belgische sectorleden van de ITU werden uitgenodigd. Alle voorstellen werden op deze vergadering besproken. De commentaren van de sector werden verwerkt in de Belgische posities die werden ingenomen.

Er werden door de Europese landen 25 gemeenschappelijke Europese voorstellen uitgewerkt en ingediend die tot doel hadden de ITU grondig te hervormen. België fungeerde als coördinator voor één van die voorstellen namelijk om de rol van het topmanagement van de ITU te herstructureren. Het resultaat van de Conferentie werd voor de Europese landen slechts een gedeeltelijk succes. Vele hervormingsvoorstellen werden op de lange baan geschoven om bestudeerd te worden in werkgroepen die door de Beheerraad van de ITU in het leven moeten worden geroepen.

Er vonden eveneens verkiezingen plaats. De Conferentie verkoos de secretaris-generaal, de vice-secretaris-generaal, de directeur Standaardisatie, de directeur Radio en tot slot de directeur Ontwikkeling.

In principe werd door België bij de stemming voorkeur gegeven aan EU-landen, de bekwaamheid en inzet van de kandidaten en landen waarmee België bijzondere relaties onderhoudt.

Tot slot diende de ITU ook zijn financieel beleid voor de komende jaren te bepalen. De ITU bevindt zich in een ernstige financiële crisis. België verklaarde op de Conferentie zijn huidige bijdrageniveau te behouden.

Europese Conferentie van de Administraties van Post en Telecommunicatie (CEPT)

Het BIPT nam deel aan de CEPT-werkgroepen die de gecoördineerde Europese voorbereiding van de Conferentie van Gevolmachtigden van de ITU op zich namen.

Op 5 en 6 maart vond te Brighton onder Brits voorzitterschap de eerste Assembly van de CEPT plaats (hoogste orgaan van de CEPT). Op 10 en 11 september vond te Cardiff de tweede Assembly van de CEPT plaats.

De belangrijkste agendapunten waren onder andere de goedkeuring van een "rolling policy agenda" en de coördinatie van de Europese posities voor de ITU Plenipotentiary Conference 2002.

Het BIPT nam ook deel aan de werkzaamheden van het Electronic Communications Committee van de CEPT, het ECC. Er waren drie vergaderingen in 2002. De belangrijkste agendapunten waren onder andere een overzicht en goedkeuring van de activiteiten van de werkgroepen, de revisie van de structuur van het ECC en de werking van het Europese Telecommunicatie- en het Europese Radiobureau.

Independent Regulators Group (IRG)

De samenwerking van de 19 Nationale Regelgevende Instanties van de IRG (de EU-leden en de EFTA-leden²) kende een groeiend succes. De IRG concentreerde zich in het werkprogramma voor 2002 vooral op de implementatie van het Europese reglementaire kader dat eind 2001 was goedgekeurd door de Europese instellingen. Met name tracht de IRG de praktische dagelijkse problemen aan te pakken die zich zullen voordoen wanneer het nieuwe kader in werking treedt. De IRG kan geen dwingende regels opleggen, maar tracht zogenaamde "common positions" en "Principles of Implementation and Best Practice" (de zogenaamde PIB's) af te spreken.

In 2002 werd het voorzitterschap achtereenvolgens waargenomen door de Franse regulator ART en de Finse regulator FICORA. Er vonden vier plenaire vergaderingen plaats. Een van de belangrijkste discussiepunten gedurende het hele jaar 2002 betrof de oprichting, de samenstelling en de werking van de European Regulators Group (ERG). Een eerste vergadering van de ERG vond plaats op 25 oktober.

Door de laatste vergadering van de IRG in november werd beslist om de IRG uit te breiden met 10 leden, de zogenaamde toetredingslanden, die vanaf 2004 deel zullen uitmaken van de EU. Op deze vergadering werd eveneens het BIPT verkozen om in 2004 het voorzitterschap van de IRG op zich te nemen.

Het BIPT nam ook deel aan de verschillende werkgroepen van de IRG zoals de werkgroepen Significant Market Power (SMP), vaste netwerken (ontbundelde toegang tot de lokale lus), mobiele toegang, boekhoudkundige regels, marktanalyse en juridische aspecten.

Radiospectrumcomité

Het Radiospectrumcomité is op 18 december 2002 in het leven geroepen om de Commissie bij te staan en de beste manier te onderzoeken om een efficiënt gebruik van het radiospectrum, alsook de beschikbaarheid van de frequenties voor het toekomstige Europese beleid te garanderen.

1.1.2. OP BELGISCH NIVEAU

Nieuw statuut voor het BIPT

Na ontvangst van het advies van de Europese Commissie verstrekt op 5 maart 2002 en van het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State verstrekt op 5 juni 2002, heeft de minister van Telecommunicatie op basis daarvan op 11 juli 2002 een wetsontwerp met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector ingediend op het bureau van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

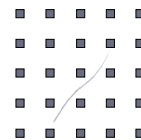
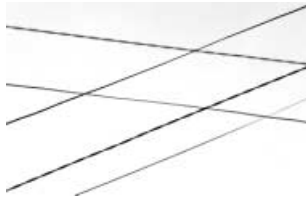
De besprekingen in de commissie vonden plaats van 2 oktober tot 5 december 2002. De geamendeerde tekst werd op 13 december 2002 in de plenaire zitting van de Kamer aangenomen. Om juridische redenen is het oorspronkelijke ontwerp onderweg in twee aparte wetten opgesplitst, waarbij de eerste wet de aanvankelijke titel behield. De tweede³ heeft betrekking op de rechtsmiddelen en de beslechting van geschillen. Beide zijn op 23 december 2002 door de Senaat aangenomen.

Dankzij zijn nieuwe statuut wordt het BIPT autonoom en onafhankelijk van de minister die bevoegd is voor post en telecommunicatie. De taken van het Instituut zullen zich toespitsen op de regulering van de markten en op de controle op de naleving van de reglementering. De Raad voor de Mededinging zal de beslechting van geschillen overnemen, wat totnogtoe toevertrouwd was aan de Kamer voor Interconnectie, die verdwijnt. Dat statuut zal pas in werking treden na de benoeming van de leden van de nieuwe Raad, die aan het hoofd zal staan van het BIPT.

Parallel daarmee had het Copernicus-plan, dat tot doel heeft het federale openbaar ambt te hervormen, zijn eerste gevolgen voor de organisatie van regelgeving en toezicht in de sectoren post en telecommunicatie. De federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie werd op 25 februari 2002 in het leven geroepen. Op een latere datum, die nog door de minister moet worden vastgesteld, zal die overheidsdienst de opdrachten overnemen van het BIPT die betrekking hebben op de voorbereiding, uitwerking en evaluatie van het beleid inzake telecommunicatie en postdiensten, hetgeen tevens de voorbereiding van de wetgeving en van de reglementering omvat. De programmawet van 24 december 2002 heeft bovendien de mogelijkheid om bij koninklijk besluit personeel van het BIPT naar de federale overheidsdienst Economie over te dragen, tot 30 juni 2003 verlengd.

²-I IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

³-Wet betreffende de rechtsmiddelen en de geschillenbehandeling naar aanleiding van de wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector.

1.2. DE TELECOMMUNICATIEMARKT

1.2.1. DE OPENSTELLING VAN DE MARKT

De markt voor vaste netwerken en diensten

Eind 2002 hadden 49 operatoren een vergunning voor openbare netwerken en beschikten 30 operatoren over een vergunning voor spraaktelefonie. Hiervan hadden 23 operatoren zowel een vergunning voor openbare netwerken als voor spraaktelefonie.

België telt bovendien 39 niet-openbare netwerken, 30 leveranciers van huurlijnen en talrijke andere leveranciers of doorverkopers van telecommunicatiediensten.

ONTBUNDELING VAN HET AANSLUITNETWERK EN TOEGANG TOT BINAIR DEBIET

De wettelijke bepalingen inzake ontbundeling van het aansluitnetwerk en toegang tot binair debiet

Op basis van de Europese Verordening 2887/2000 van 18 december 2000⁴ inzake ontbundelde toegang tot het aansluitnetwerk en op basis van het koninklijk besluit van 12 december 2000⁵ dat het koninklijk besluit van 22 juni 1998 inzake de aanleg en exploitatie van openbare telecommunicatienetwerken wijzigt, werd Belgacom wettelijk verplicht om voor 1 januari 2001 een referentieaanbod te publiceren inzake ontbundelde toegang tot het aansluitnet, alsook een referentieaanbod inzake toegang tot binair debiet voor het jaar 2001. Voor het jaar 2002 was Belgacom wettelijk verplicht om op 15 september 2001 een referentieaanbod te doen voor ontbundelde toegang tot het aansluitnetwerk en op 30 september 2001 een referentieaanbod inzake binair debiet.

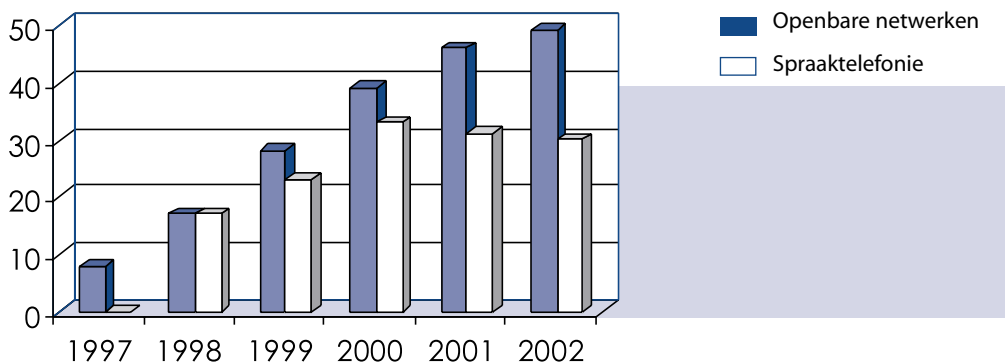
Het BIPT moet over die referentieaanbiedingen een advies publiceren. Dat advies is bindend⁶ voor Belgacom, dat zijn referentieaanbod overeenkomstig dat advies dient aan te passen. Die wettelijke bepalingen voorzien ook expliciet in de mogelijkheid voor het BIPT om aanvullende adviezen te publiceren.

BRUO 2002 en de implementatie van ontbundelde toegang tot het aansluitnet

Belgacom heeft zijn referentieaanbod voor ontbundelde toegang tot het aansluitnet (BRUO 2002) in opeenvolgende stukken voorgelegd op 27 september, 15 oktober en 27 november 2001. Het advies van het BIPT over dat referentieaanbod⁷ werd door de minister ondertekend op 12 december 2001.

Het aangepaste aanbod van Belgacom is in februari 2002 door het BIPT goedgekeurd.

De implementatie door het BIPT ging gepaard met de oprichting van twee werkgroepen waartoe alle betrokken en geïnteresseerde marktpartijen, inclusief Belgacom, uitgenodigd zijn, meer bepaald een werkgroep voor spectrummanagement alsook een werkgroep die tijdens zogenaamde coördinatievergaderingen⁸ praktische problemen bespreekt die te maken hebben met de implementatie van de ontbundeling en hiervoor oplossingen uitwerkt. Die oplossingen kunnen als basis dienen voor aanvullende adviezen, die tot doel hebben bepaalde aspecten van het referentieaanbod te verduidelijken of te wijzigen.

4-Pb 30 december 2000, 336/4 - 336/8

5-B.S. 29 december 2000 (2e ed.) pp. 43241 e.v.

6-art. 108bis van de wet van 21 maart 1991; artt. 6sexies, § 1, en 6nonies, §§ 2 en 3 van het KB van 22 juni 1998.

7-Alle adviezen van het BIPT inzake BRUO en BROBA zijn integraal terug te vinden op de BIPT-website.

8-De verslagen van de coördinatievergaderingen zijn integraal terug te vinden op de BIPT-website.

Op 6 februari 2002 heeft de minister een aanvullend advies ondertekend om bepaalde aspecten die in die coördinatievergaderingen waren besproken, te verduidelijken en aan te passen.

Daarom ondertekende de minister op 6 februari 2002 bovendien een aanvullend advies dat Belgacom de verplichting oplegde om zogenaamde backhaul-capaciteit ter beschikking te stellen van operatoren die (in welke vorm dan ook) collocatie verkregen hebben. De bedoeling van backhaul is een transmissiecapaciteit te verstrekken tussen een gecollocaliseerd rack van de alternatieve operator en een door deze laatste bepaalde locatie. Backhaul wordt door Belgacom verstrekt tegen tarieven die door het BIPT zijn vastgelegd op een kostengeoriënteerde basis.

In de loop van het jaar 2002 vormden nog twee andere belangrijke aspecten van het referentieaanbod het onderwerp van intensieve en constructieve besprekingen. Die gaven aanleiding tot twee aanvullende adviezen. Op 26 november 2002 ondertekende de minister een aanvullend advies over de toepassing van Improved Service Level Agreements. Het doel ervan is een eerlijke concurrentie mogelijk te maken in het kader van dienstverlening aan professionele klanten. Op 26 november 2002 ondertekende de minister ook nog het aanvullend advies betreffende de toepassing van migraties. Het doel bestaat erin een voor de klant commercieel aanvaardbare overgang mogelijk te maken van een dienst die door een operator wordt verstrekt naar een andere dienst (die gebaseerd is op de ontbundeling van het aansluitnetwerk) die verstrekt wordt door een andere operator, of zelfs dezelfde operator.

In de loop van 2002 is het kader van de ontbundeling van het subaansluitnetwerk (en collocatie op het niveau van de LDC's⁹) uitvoerig verduidelijkt en later formeel vastgelegd in het voorstel voor referentieaanbod 2003.

BROBA 2002 en de implementatie van toegang tot binair debiet

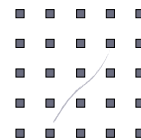
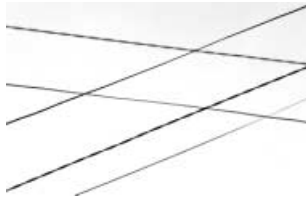
Artikel 1, 8°, van het bovenvermelde besluit definieert toegang tot binair debiet als volgt :

“8° Toegang tot binair debiet : een vorm van bijzondere toegang die bestaat uit het verlenen van toegang tot een bitsnelheid als transmissiecapaciteit naar een eindgebruiker waarbij de toegangsleverancier de technische specificaties van de interface bij de eindgebruiker vastlegt, alsook de apparatuur die bij de toegangsleverancier geïnstalleerd is en direct verbonden is aan het koperpaar;”

Belgacom heeft zijn referentieaanbod voor toegang tot binair debiet (BROBA 2002) voorgesteld op 30 september 2002, en het is aangevuld op 4 oktober 2002. Het advies van het BIPT over dat referentieaanbod is door de minister ondertekend op 16 januari 2002 wat de kwalitatieve aspecten betreft. Overeenkomstig de wettelijke bepalingen terzake is dat advies bindend voor Belgacom, dat zijn referentieaanbod overeenkomstig dat advies dient aan te passen. Het aangepaste aanbod van Belgacom is op 8 maart 2002 door het BIPT goedgekeurd.

Op 6 februari 2002 heeft de minister een bindend aanvullend advies ondertekend dat de tarieven oplegt voor BROBA 2002, alsook de toepassing van backhaul-tarieven in het kader van toegang tot binair debiet met betrekking tot " Leased Capacity " (BROBA I) en " Access Lines " (BROBA II), en dit om coherent te zijn met het aspect van de kostenbasering.

In de loop van 2002 hebben twee aanvullende adviezen nog twee andere belangrijke aspecten van het referentieaanbod gepreciseerd. Op 26 november 2002 heeft de minister een aanvullend advies ondertekend over de toepassing van migraties. Het doel daarvan is om een voor de eindklant commercieel aanvaardbare overgang mogelijk te maken van een dienst die door een operator wordt verstrekt (bijv. in het kader van een "Wholesale"-akkoord met Belgacom) naar een andere dienst (die gebaseerd is op het referentieaanbod inzake toegang tot binair debiet) die verstrekt wordt door een andere operator, of zelfs dezelfde operator. Op 27 november 2002 tekende de minister een aanvullend advies over g.Shdsl-aspecten en andere verduidelijkingen (CDVT¹⁰, principe inzake factureren van VP's¹¹). Dit heeft tot doel het referentieaanbod inzake toegang tot binair debiet uit te breiden om in het SDSL-kader concurrentie mogelijk te maken en om relevante aspecten te verduidelijken die bestemd zijn om een eerlijke mededinging te garanderen.

DE MARKT VOOR RADIONETWERKEN EN -DIENSTEN

Mobiele telefonie

Het jaar 2002 werd gekenmerkt door een geleidelijke verzadiging van de Belgische markt voor mobiele telefonie op basis van de gsm-norm¹²: het totale aantal gebruikers van de drie Belgische netwerken samen (Proximus, Mobistar, Base – ex-KPN Orange) heeft zich gestabiliseerd rond zeven miljoen actieve klanten, d.i. een penetratiegraad van ongeveer 70 % van de Belgische bevolking op het eind van het jaar 2002. Er dient te worden opgemerkt dat de betreffende cijfers vanaf nu rekening houden met het aandeel "inactieve klanten"¹³, hetgeen bepaalde afwijkende interpretaties kan verklaren ten opzichte van eerder gepubliceerde cijfers.

Op reglementair vlak werd het jaar 2002 voornamelijk gekenmerkt door de volgende kwesties :

- de tarieven en voorwaarden inzake interconnectie met de gsm-netwerken;
- de tarieven van oproepen van vast naar mobiel "F2M"¹⁴ van Belgacom ;
- de problematiek van diefstal van gsm-eindapparatuur ;
- de installatie en het gedeeld gebruik van de antennes die voor de mobiele netwerken nodig zijn ;
- de blootstelling van het publiek aan elektromagnetische velden ;
- de wijzigingen van vergunningen voor mobiele-communicatienetten en -diensten ;
- de mobiele-communicatiesystemen van de 3e generatie (umts).

Tarifiering en interconnectie met gsm-netwerken

Sedert eind 2001 beschikt Belgacom Mobile over het statuut van operator met een sterke marktpositie (SMP¹⁵) zowel op de markt van netten en diensten voor openbare mobiele telefonie als op de nationale interconnectiemarkt : dat laatste statuut houdt in het bijzonder de verplichting in om de interconnectietarieven op de kosten af te stemmen. Overeenkomstig het advies van het Instituut van 17 december 2001, waarin een " price cap "-mechanisme werd vastgesteld, is in augustus 2002 een derde verlaging van de MTR¹⁶-interconnectietarieven van Belgacom Mobile van kracht geworden, na de twee verminderingen die al in de loop van 2001 waren doorgevoerd.

Bovendien is overeenkomstig het advies¹⁷ van 6 februari 2002 van het Instituut ook Mobistar als SMP-operator aangeduid op de markt voor netten en diensten voor openbare mobiele telefonie. Het Instituut heeft beide operatoren die op de markt voor mobiele telefonie als SMP-operator zijn aangeduid (Belgacom Mobile en Mobistar) een aantal tariefherschikkingen gevraagd om beter te voldoen aan het niet-discriminatiebeginsel waaraan zij onderworpen zijn. Tot slot heeft Mobistar op verzoek van het Instituut in oktober 2002 zijn eigen MTR-tarieven aangepast, om een zekere wederkerigheid van de terminatinglasten tussen de twee grootste mobiele operatoren in België te behouden.

De tarieven voor oproepen van vast naar mobiel "F2M"¹⁸ van Belgacom

Eind 2001 had KPN Orange (dat ondertussen Base geworden is) de structuur van zijn MTR-interconnectietarieven veranderd en dus had Belgacom op 1 januari 2002 zijn kleinhandelstarieven voor F2M-oproepen naar dat gsm-netwerk aangepast. De manier waarop Belgacom die tariefaanpassing doorvoerde, werd niet toereikend bevonden door het Instituut, dat Belgacom ertoe verplicht heeft het niet-discriminerende karakter van zijn retentiekosten tegenover de verschillende Belgische mobiele netwerken strikt na te leven. Bijgevolg heeft Belgacom op bevel van het Instituut een tweede aanpassing doorgevoerd op 15 april 2002.

Problematiek van diefstal van gsm-eindapparatuur

Het koninklijk besluit van 10 oktober 2002 heeft de drie koninklijke besluiten¹⁹ inzake mobiele-telefoniediensten gewijzigd om aan de minister van Telecommunicatie de bevoegdheid te verlenen om de betrokken operatoren ertoe te kunnen verplichten geschikte systemen tegen diefstal en fraude toe te passen. Dat koninklijk besluit heeft dus tot basis gediend om het gebruik van het internationale EIR²⁰-systeem voor de identificatie van gestolen eindapparatuur op te leggen, ook aan Mobistar, dat het tot dan toe niet toepaste. Mobistar heeft zijn EIR-systeem eind 2002 in dienst gesteld.

12-Global System for Mobile communications

13-Volgens de definitie die gewoonlijk wordt gebruikt in de sector, gaat het om klanten die de laatste drie maanden geen oproepen meer hebben gedaan, noch ontvangen.

14-F2M = Fixed T(w)o Mobile

15-SMP = Significant Market Power

16-MTR = Mobile Termination Rate

17-Advies van het BIPT over de aanduiding van de operatoren met een sterke positie op de nationale markt voor interconnectie en op de markt voor de openbare mobiele telefoonnetwerken.

18-F2M = Fixed T(w)o Mobile

19-Het gaat hierbij om de KB's van 7/3/1995 (GSM op 900 MHz), van 24/10/1997 (GSM op 1800 MHz) en van 18/1/2001 (IMT-2000 / UMTS).

20-EIR = Equipment Identity Register : het gaat om een databank waarin de IMEI-nummers (International Mobile Equipment Identity) kunnen worden opgeslagen van de gsm-toestellen die als gestolen opgegeven zijn.

Gedeeld gebruik van de antennesites

In het kader van de bepalingen van de wet van 21 maart 1991 die toegevoegd zijn door de programmawet van 2 januari 2001 inzake gedeeld gebruik van de antennesites (artikel 92*quinquies*) heeft het Instituut in nauwe samenwerking met de drie gsm-operatoren, die zich verenigd hebben in het GOF²¹, alle nodige maatregelen getroffen om de gemeenschappelijke databank van de antennesites op te zetten, waarin voorzien is bij artikel 92*quinquies*, § 6 van de wet. De vzw²² RISS²³ is op 15 maart 2002 door de drie gsm-operatoren opgericht om die databank te exploiteren, die nu volledig operationeel is en bijna 7.000 antennesites van over het hele land telt.

Op 22 april 2002 heeft het Instituut op zijn website een mededeling gepubliceerd waarin alle mogelijk betrokken operatoren op de hoogte werden gebracht van het bestaan van dat hulpmiddel. Van dat belangrijke project met betrekking tot de databank van de antennesites kan dus worden gezegd dat het op bevredigende wijze is voltooid wat de ontwerp- en lanceerfase betreft.

Normen inzake blootstelling van het publiek aan elektromagnetische velden

Wat betreft de eventuele gezondheidsrisico's als gevolg van blootstelling aan elektromagnetische velden heeft het Instituut actief deelgenomen aan de werkzaamheden van het door het kabinet van de minister van Volksgezondheid gecoördineerde begeleidingscomité inzake het gouvernementele communicatieplan dat bestemd is om de nationale bevolking op objectieve manier in te lichten over de verschillende aspecten in verband met het gebruik van gsm-toestellen (folder + website www.infogsm.be).

Vergunningen voor mobiele-communicatienetten en -diensten

Er zijn in 2002 verschillende mobiele vergunningen gewijzigd en nieuwe vergunningen aangevraagd :

- de overname van de activiteiten van KPN RAM Mobile Data Belgium door KPN Orange Belgium (dat Base geworden is) ;
- de naamsverandering van KPN Orange Belgium in Base ;
- het verlenen van een TETRA²⁴-vergunning aan Entropia Networks;
- het faillissement van Dolphin Telecom, waarvan de TETRA-vergunning met instemming van de curator overgedragen is aan de onderneming naar Nederlands recht MIREM B.V., een dochteronderneming van het Britse INQUAM Ltd.

Mobiele-communicatiesystemen van de derde generatie

De mobiele-communicatiesystemen van de derde generatie, vaak umts²⁵ genoemd, zullen in de buurt van 2000 MHz werken met verfijnde technieken inzake spectrumspreiding en zijn erop gericht in een mobiele omgeving multimediasystemen aan te bieden (zoals internettoegang).

In maart 2001 waren al drie vergunningen via een veilingssysteem toegekend²⁶ aan Belgacom Mobile, Mobistar en KPN Mobile 3G Belgium. Rekening houdende met de vertraging in de beschikbaarheid van die nieuwe technologie en met de sombere sfeer die tegenwoordig in de hele (internationale) telecomcommunicatiesector heerst, hebben de betrokken operatoren tot twee keer toe gevraagd om het tijdschema te herzien voor de openstelling van die diensten en de rollout van de desbetreffende netwerken : zo is dat tijdschema achtereenvolgens aangepast door de ministeriële besluiten van 13 maart 2002 en van 19 december 2002.

Ten slotte is de umts-vergunning die in 2001 was toegekend aan KPN Mobile 3G Belgium, op 18 december 2002 overgedragen aan de operator Base. Beide bedrijven hebben de Nederlandse KPN-groep als enige aandeelhouder.

Mobiele satellietdiensten

De nieuwe, voor het grote publiek toegankelijke en op satellietverbindingen gebaseerde mobiele-communicatiesystemen, die in 1998 met de nodige drukte waren aangekondigd, zijn niet echt aangeslagen bij het grote publiek. Er is slechts een ontwikkeling merkbaar in de nichemarkt voor dataoverdracht.

Télécommunications par Satellites Mobiles (TE.SA.M.), dat de diensten commercialiseert van het GLOBALSTAR-satellietsysteem, ontving in 2000 zijn vergunning, maar heeft zijn activiteiten in 2002 gestaakt. European Datacomm, dat voor de Benelux alleenverdelers is van de diensten van het ORBCOMM-satellietsysteem, dat zich op dataoverdracht richt, meer bepaald voor vlootopvolging en beveiliging, kreeg eveneens in 2000 een vergunning.

Het Belgische SpaceChecker n.v., dat zich ook op de markt van de opvolging van vloten en materiaal richt, ontving een gunstig advies van het Instituut op 14 juni 2001. De vergunning overeenkomstig de

21-GOF = GSM Operator's Forum

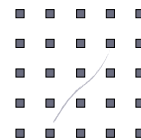
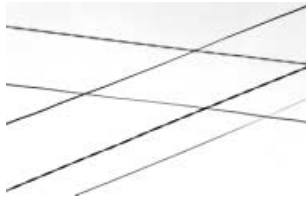
22-vzw = vereniging zonder winstoogmerk

23-RISS = Radio Infrastructure Site Sharing

24-TETRA = Trans-European Trunked Radiocommunications

25-umts = Universal Mobile Telecommunications Systems

26-Koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie.

wettelijke bepalingen van het KB van 7 mei 1999, werd in 2002 aan SpaceChecker verleend.

IRIDIUM Italia S.p.A. staakte in 2001 zijn activiteiten zonder de dienst ooit echt gelanceerd te hebben in België. IRIDIUM LLC, dat de satellietconstellatie overnam, heeft te kennen gegeven via het ruimtesegment commerciële diensten te willen aanbieden. Het Thuraya-systeem is eveneens gestart met het commercieel aanbieden van diensten. Voor de diensten van beide laatste systemen is nog geen vergunning verleend voor het Belgische grondgebied.

Diensten die vaste lokale radioverbindingen exploiteren ("Fixed Wireless Access", "Wireless Local Loop")

Lokale radioverbindingen worden gezien als een efficiënte manier om snel de lokale toegang (de "lokale lus") naar de eindgebruiker te verwezenlijken. Het aanvankelijke enthousiasme van de sector dat uit een in 1998 door het Instituut gehouden consultatie was gebleken, heeft echter niet geleid tot operationele, commerciële systemen.

Ingevolge de twee vergunningrondes gehouden in 2001 werden vijf vergunningen toegekend voor spectrum beschikbaar in de banden : 3,4 - 3,6 GHz, 10,15 - 10,65 GHz, 24,5 - 26,5 GHz en 27,5 - 29,5 GHz.

De marktsituatie en verschillende overnames hebben het aantal vergunde operatoren teruggebracht tot vijf, maar strikt genomen kan worden gesteld dat deze markt pas eind 2002 een beperkte ontwikkeling heeft gekend.

Een nieuwe vorm van netwerk vormen de WLAN's ("Wireless Local Area Networks"), draadloze lokale netwerken die gebruikmaken van de 2,4 GHz- en de 5 GHz-band.

Deze technologie, die aanvankelijk vooral gebruikt werd voor lokale computernetwerken, wordt nu toegepast om draadloos telecommunicatiediensten, op de eerste plaats internettoegang, aan eindgebruikers te kunnen aanbieden op zogenaamde "hot spots" - locaties met een beperkte oppervlakte maar met een groot verloop van publiek zoals stations, conferentieruimtes, ...

In 2002 dienden zich Megabeam en Sinfilo aan, die hiervoor een vergunning voor een openbaar telecommunicatienetwerk kregen.

Nooddiensten

De programmawet van 30 december 2001 voegde artikel 125 toe in de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven. Dat artikel vormt de wettelijke basis voor de medewerkingsplicht van operatoren en dienstenverleners met de nooddiensten ; verplichting die tot dan toe verspreid en onvolledig terug te vinden was in de wet.

Een eerste uitvoeringsbesluit op grond van dat artikel is het koninklijk besluit van 9 oktober 2002 tot vaststelling van de nooddiensten overeenkomstig artikel 125 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

Twee ontwerpen van koninklijk besluit ter uitvoering van datzelfde artikel 125 werden overgezonden aan het kabinet van de minister van Telecommunicatie. Die drie koninklijke besluiten bepalen de status-quo van de situatie van de nooddiensten zoals die reeds voor 1 januari 1998 bestond.

In dezelfde lijn en met als wettelijke basis eveneens artikel 109^{ter}E van de wet wordt gewerkt aan een besluit dat de registratie van voorafbetaalde kaarten op de mobiele netwerken verplicht zal stellen.

Satellietcommunicatie

Op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft het Instituut het hele dossier opgemaakt dat vereist is om de procedure te starten voor de Belgische ratificatie van de amendementen bij het intergouvernementele verdrag INTELSAT²⁷. Die belangrijke wijziging van de INTELSAT-overeenkomsten houdt de overdracht in van de activa (met name de communicatiesatellieten) van die voormalige intergouvernementele organisatie, die al in de jaren zestig was opgericht, aan een maatschappij van privaatsrecht, die onderworpen blijft aan een beperkt toezicht van een intergouvernementele organisatie die belast is met de controle op de naleving van een aantal grondbeginselen door die privé-maatschappij.

27-International TELEcommunications SATellite

1.2.2. DE GOEDE WERKING VAN DE MARKT

De operatoren met een sterke marktpositie

Het BIPT wijst op grond van artikel 105*undecies* van de wet van 21 maart 1991 de organisaties aan die kunnen worden beschouwd als een organisatie met een sterke positie op de betrokken markt. In 2002 werd beslist de bestaande aanduidingen van Belgacom Mobile NV op de markt voor de vaste openbare telefoonnetwerken en de markt voor de spraaktelefoon diensten in stand te houden in het jaar 2003 aangezien er geen vermoeden van het tegendeel werd ingeroepen.

Op de markt van de huurlijnen heeft het BIPT in 2002 een uitgebreide analyse verricht met als doel de relevante markt in voorkomend geval aan te passen aan de veranderde concurrentieverhoudingen. Een wijziging van de marktdefiniëring is immers noodzakelijk indien een bepaald subsegment van de huurlijnenmarkt (in termen van product of geografisch gebied) afwijkende concurrentievoorwaarden vertoont. Op die manier wordt vermeden dat ex-anteverplichtingen worden opgelegd aan dat deel van de markt dat als concurrentieel kan worden bestempeld.

De conclusies van die studies zijn terug te vinden in twee documenten die werden gepubliceerd op de BIPT-website : een mededeling van 24 juni 2002 en het advies van 6 december 2002.

De mogelijke differentiatie van de relevante geografische markt werd na een studie, per capaciteit, van de concurrentie op het niveau van de gemeenten waartussen de huurlijnen worden aangelegd door het BIPT niet in aanmerking genomen. Hoewel de studie een sterkere concurrentie aantoont in de voornaamste Belgische steden werd België als één relevante geografische markt beschouwd vermits de grens tussen concurrentiële en minder concurrentiële gebieden vaag is en het BIPT een goed functionerende concurrentie over het hele Belgische grondgebied niet in gevaar wenste te brengen. Bovendien houden te enge marktdefiniëringen ook het risico in van een te grote diversificatie in regulering op een klein grondgebied zoals België.

Aan de productkant werd er wel gedifferentieerd. Die productdifferentiatie is in het bijzonder gebaseerd op de vaststelling dat er een significant concurrentieverschil bestaat tussen de categorieën < 2 Mbit/s, gelijk aan 2 Mbit/s en > 2 Mbit/s.

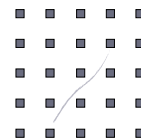
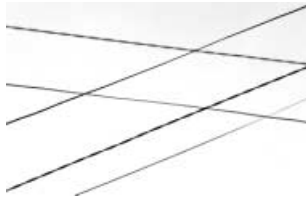
Huurlijnaanbieders worden door het BIPT aangeduid als SMP-operator op de gedefinieerde relevante markten indien zij 25% marktaandeel bezitten. Bij de toepassing van de 25%-regel berekent het BIPT het marktaandeel in beginsel aan de hand van de meeteenheid omzet. Aangezien het marktaandeel van Belgacom NV echter reeds op grond van een eerste analyse in termen van volume bestendig boven de 25%-drempel lag voor de categorieën < 2 Mbit/s, en gelijk aan 2 Mbit/s, kon Belgacom NV reeds na de eerste fase van het onderzoek op de huurlijnenmarkt als SMP-operator worden aangemerkt op deze relevante productmarkten.

De SMP-notificatie van Belgacom NV op de markt van de huurlijnen met een capaciteit > 2 Mbit/s vereiste wel een analyse in termen van inkomsten, aangezien het grootste aanbod van huurlijnen met een capaciteit > 2 Mbit/s zich niet automatisch weerspiegelt in het grootste omzetcijfer. Op grond van de inkomstenanalyse diende Belgacom NV ook voor het segment van de huurlijnen met een capaciteit > 2 Mbit/s te worden genotificeerd als SMP-operator. Een analyse van de aanvullende criteria die het BIPT relevant acht (controle tot de eindgebruikers, de omzet van de onderneming vergeleken met de omzet van de markt, de ervaring of het vermogen om de marktvoorwaarden te beïnvloeden en de toegang tot de financiële middelen) ondersteunde het vermoeden van marktmacht dat voortvloeide uit de inkomstenanalyse.

Voor de nationale markt voor interconnectie en de markt van de mobiele publieke telefoonnetwerken heeft het BIPT in de loop van het tweede semester van 2002 opnieuw de enquête gelanceerd die sedert de SMP-aanduiding van 2001 voor deze doeleinden wordt gebruikt.

De marktmacht van de operatoren op de nationale markt voor interconnectie wordt in deze enquête afgeleid uit het aandeel van de betrokken operator in de totale inkomsten uit verkeersafhankelijke en -onafhankelijke recurrente vergoedingen voor het gebruik van de interconnectie diensten voor het beeïndigen van oproepen, de inkomsten uit vergoedingen voor collocatie en de inkomsten uit de interconnectie van huurlijnen.

De resultaten van de enquête op de nationale markt voor interconnectie leiden voor het jaar 2003 tot de verlenging van de SMP-positie van Belgacom Mobile NV en tot de aanduiding van Mobistar NV als nieuwe SMP-operator. Door die SMP-aanduidingen dienen voortaan twee mobiele operatoren op de Belgische

markt te voldoen aan het principe van kostenoriëntatie van de mobiele termineringstarieven.

De uitgevoerde SMP-studie op de markt van de mobiele publieke telefoonnetwerken bevestigde tot slot de situatie van 2002. Zowel Belgacom Mobile NV als Mobistar NV konden, op grond van het aandeel van de betrokken mobiele operator in de totale inkomsten van de mobiele operatoren voor het termineren van oproepen op hun netwerk, als SMP-operator worden aangeduid.

Marktanalyse en SMP-aanwijzing : het nieuwe regelgevend kader

In de loop van 2002 vaardigden het Europees Parlement (EP) en de Raad 5 nieuwe richtlijnen uit die samen het nieuwe regelgevend kader vormen :

- Richtlijn 2002/21/EG van het EP en de Raad inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en –diensten (Kaderrichtlijn);
- Richtlijn 2002/20/EG van het EP en de Raad betreffende de machtiging voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn);
- Richtlijn 2002/19/EG van het EP en de Raad inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten (Toegangsrichtlijn);
- Richtlijn 2002/22/EG van het EP en de Raad inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en –diensten (Universeledienstrichtlijn);
- Richtlijn 2002/58/EG van het EP en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie).

Dat nieuwe regelgevend kader moet zorgen voor een ex-anteregulering die soepel kan inspelen op marktontwikkelingen en opgeheven kan worden als een markt concurrentieel is geworden. Het moet tevens zorgen voor een open homogene Europese markt dankzij regels die door onderlinge coördinatie in alle lidstaten op dezelfde manier worden toegepast.

De lidstaten kregen vijftien maanden de tijd om die richtlijnen in nationale wetgeving om te zetten.

In juli 2002 publiceerde de Europese Commissie (EC) de richtsnoeren voor de marktanalyse en de beoordeling van aanmerkelijke marktmacht in het bestek van het gemeenschappelijke regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en –diensten, waarin de nieuwe principes worden uitgelegd waaraan de marktanalyses en de SMP-aanwijzing moeten voldoen. Mededingingsregels krijgen een groter belang bij het bepalen van ex-anteregulering. Zo worden de markten niet langer gedefinieerd door specifieke richtlijnen maar volgens regels vervat in de Richtsnoeren. In eerste instantie wordt dat door de EC gedaan, die een lijst van relevante markten opstelt en publiceert in een "Aanbeveling". De lidstaten hebben de mogelijkheid van de lijst af te wijken mits zij daartoe een procedure volgen, bepaald in artikel 7 van de Kaderrichtlijn. Verder wordt er getornd aan de centrale plaats van het marktaandeel bij het beoordelen van aanmerkelijke marktmacht: ook andere criteria moeten voortaan in overweging genomen worden. Een derde wijziging betreft de maatregelen: in het vervolg kunnen de nationale reguleringsinstanties ervoor kiezen om niet alle maar slechts een deel van de mogelijke maatregelen op te leggen. Bovendien moeten de resultaten van de analyses voorgelegd worden aan de andere NRI's en de EC.

Wat het BIPT betreft kregen de medewerkers een opleiding over dit nieuwe regelgevend kader, namen zij deel aan de door de EC georganiseerde hoorzittingen met betrekking tot de Richtsnoeren en de Aanbeveling, en kwamen zij met de andere NRI's in door het IRG georganiseerde werkgroepen samen om de organisatie van de nieuwe marktanalyses in al haar aspecten te bespreken.

In november 2002 werden de als een project opgevatte marktanalyses opgestart. Zij worden uitgevoerd volgens een programma dat globaal bestaat uit 4 fases: de voorbereiding, het marktonderzoek, de consultatie en het eindadvies. In 2002 vond reeds een deel van die voorbereiding plaats met de planning van de activiteiten en de verdeling van de 18 door de EC geïdentificeerde relevante markten over 7 "clusters" en de toewijzing van die clusters aan de 7 daartoe samengestelde teams.

Interconnectie en bijzondere toegang

De wet definieert interconnectie als het verbinden van telecommunicatienetwerken die door dezelfde persoon of door verschillende personen worden gebruikt om het de gebruikers van de diensten of het net van de ene persoon mogelijk te maken te communiceren met gebruikers van de diensten of het net van dezelfde persoon of van een andere persoon, dan wel toegang te hebben tot diensten die door een andere persoon worden verleend.

Het wettelijke en regelgevende kader inzake interconnectie heeft tot doel aan nieuwkomers op de markt de mogelijkheid te bieden om hun eigen infrastructuur aan te sluiten op die van de operatoren met een sterke marktpositie (de historische operatoren in het bijzonder) en dit onder voorwaarden die de ontwikkeling van de concurrentie begunstigen (verplichting om in te gaan op redelijke verzoeken, niet-discriminatie, basering van de tarieven op de kosten). Eén van de kernopdrachten van het Instituut bestaat erin ervoor te zorgen dat dit wettelijke en regelgevende kader wel degelijk wordt nageleefd.

In de loop van het jaar 2002 heeft het BIPT verschillende adviezen en mededelingen gepubliceerd die invloed hebben op de uitvoering van het regelgevingskader inzake interconnectie. Wij vermelden in het bijzonder :

- de mededeling inzake de interconnectieverzoeken die buiten het bestek van een referentieaanbod vallen ;
- het advies inzake de toegang tot het netwerk van Belgacom Mobile vanuit de collocatieruimten ;
- de mededeling inzake de terbeschikkingstelling van interconnectieakkoorden die gesloten zijn met organisaties met een sterke marktpositie ;
- het advies betreffende het gevolg dat moet worden gegeven aan BRIO 2002 (onder andere inzake de toegang tot 070-nummers vanuit het buitenland en de voorwaarden die op de voornaamste migratiegevallen van toepassing zijn) ;
- de mededeling inzake de definitie van Half Links (waarbij de beperkingen op het gebruik van Half Links voor eigen doeleinden werden opgeheven).

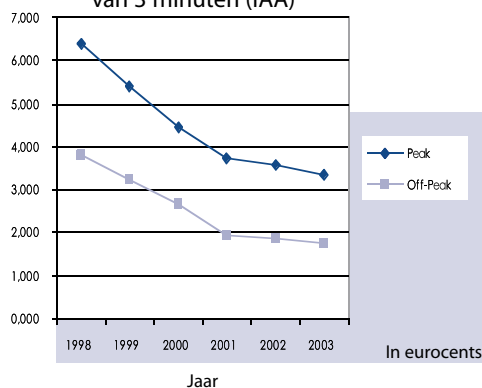
Het BIPT heeft bovendien met de hulp van een externe consultant en in overleg met de markt voortgewerkt aan de ontwikkeling van een bottom-up LRIC-kostenmodel voor de berekening van de interconnectietarieven.

Het onderzoek van het referentie-interconnectieaanbod van Belgacom NV ("BRIO") vormt elk jaar één van de belangrijke punten op de agenda van het BIPT op het stuk van interconnectie. Versie 2003 van dat referentie-interconnectieaanbod werd goedgekeurd op 10 januari 2003 op grond van een advies van het Instituut de dato 12 december 2002. Als nieuwigheden ten opzichte van het vorige referentieaanbod kunnen onder meer worden vermeld :

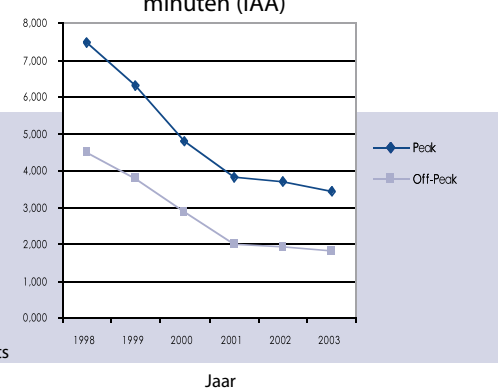
- de instelling in sommige gebieden van een "loadsharing"-mechanisme wanneer een operator niet aangesloten is op twee toegangspunten in een interconnectiezone;
- de wijziging van de procedure voor het activeren van een CPS;
- de wijziging van de bepalingen met betrekking tot financiële waarborgen ;
- de invoering van transitdiensten in het BRIO ;
- de bepaling van de nieuwe tarieven voor interconnectieverbindingen aan de hand van het kostenmodel van het BIPT.

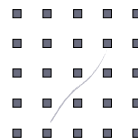
EVOLUTIE VAN DE VOORNAAMSTE INTERCONNECTIETARIEVEN

Terminatingkosten voor een oproep van 3 minuten (IAA)

Collectingkosten voor een oproep van 3 minuten (IAA)

Door de toepassing van het principe van kostenbasing, geverifieerd door middel van een gepast kostenmodel, zijn de voornaamste interconnectietarieven (collecting en terminating) opnieuw verlaagd vanaf één januari 2003.

Behalve voor terminating en collecting zijn ook de tarieven van de diensten voor transit, voor toegang tot een toegangspunt en voor interconnectieverbindingen verlaagd, en in sommige gevallen zelfs aanzienlijk.

Het beheer van het nationale nummeringsplan

Nummers zijn essentieel om via de telecommunicatie-infrastructuur diensten te kunnen aanbieden. Ze vormen voor zowel de eindgebruikers als aanbieders de sleutel voor de toegang tot die diensten. Het BIPT zorgt er voortdurend voor dat het nummeraangebod voldoende groot en adequaat is voor de normale marktontwikkeling. Voor telecommunicatieoperatoren is de gelijke toegang tot adequate nummerreeksen, zowel op kwalitatief als kwantitatief vlak van cruciaal belang voor de evenwichtige ontwikkeling van een competitieve markt. Hiertoe stelt het BIPT de nummerplannen vast door middel van explicatieve nota's waarin duidelijk wordt vastgelegd welke bestemming bij welk nummer hoort. Die plannen werden eveneens in 2002 herzien en aangepast om aan de gewijzigde marktbehoeften te beantwoorden. Het Instituut heeft beslist voorlopig de uitvoering van de tweede fase van de hervorming van het nummerplan op te schorten. Dit is ingegeven door het feit dat het aantal toewijzingen van nieuwe nummerblokken aan telecommunicatieoperatoren sinds 1998 met bijna 95% gedaald is. Die evolutie is in belangrijke mate te verklaren door enerzijds de recessie die momenteel de telecommunicatie-industrie treft en anderzijds door de doorgedreven besparingen die operatoren doorvoeren waardoor niet-gebruikte nummerreeksen onmiddellijk worden geannuleerd.

Type nummerreeks	Reservaties	Toewijzingen	Annulaties
1yxx Toegangscodes (o.a. van carrier select)	8 (n) 1 (v)	1	5
4pq x 1.000.000 nrs Mobiele nummers	0	1	0
70-700 x 10.000 nrs Niet-geografische nummers met speciale tarificatie	1 (n)	2	2
77 x 10.000 nrs Infokiosnummers	2 (n)	0	1
78 Niet-geografische nummers met speciale tarificatie	0	1 x 10.000 nrs	2 x 10.000 nrs 1 x 1.000 nrs
79 Niet-geografische nummers met speciale tarificatie	1 (n)	1	0
800 x 1.000 nrs Gratis nummers	2 (n)	1	2
90A x 1.000 nrs 90A x 100 nrs Infokiosnummers	9 (n)	15 x 1.000 nrs 2 x 100 nrs	8 x 1.000 nrs 1 x 100 nrs
IMSI International Mobile Subscriber Identity	0	0	0
ISPC International Signalling Point Codes	1 (n)	3	3
NSPC National Signalling Point Codes	29 (n)	2	2
PQYZ x 10.000 nrs Geografisch-nummerblokken	14 (n)	18	21
ADMD Administration Management Domain Name (X400)	0	0	0
DNIC Data Network Identification Codes	0	0	0

(waarbij n = nieuwe reservatie(s); v = verlenging bestaande reservatie(s))

Het Instituut voert eveneens het eigenlijke nummerbeheer uit, waaronder taken vallen als het toekennen, reserveren en intrekken van nummers, en het toezicht op het gebruik. In de onderstaande tabel kan u hiervan een overzicht vinden.

Alle beschikbare informatie over het nationale nummerplan – zoals onder andere de lijsten van gereserveerde en toegewezen nummers – worden op de website (www.bipt.be) gepubliceerd.

Internationaal heeft het Instituut deelgenomen aan diverse vergaderingen in het kader van ECC PT 3 (werkgroep nummering). Deze werkgroep van Europese regelgevende instanties heeft als hoofddoelstelling het uitwisselen van informatie en kennis met betrekking tot nummerproblemen.

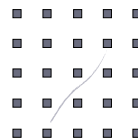
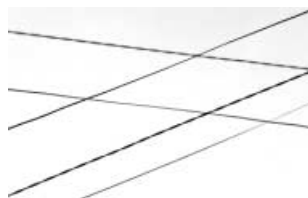
De rol van nummers in het telefoonnetwerk kan worden vergeleken met die van domeinnamen in Internet. The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) is een internationale organisatie zonder winstoogmerk die instaat voor de coördinatie op wereldschaal van het systeem van unieke 'Internet Identifiers' zoals de internetdomeinnamen, IP-adressen en andere technische parameters. Daarnaast wordt de coördinatie en operatie van het DNS root-name-serversysteem door deze organisatie waargenomen. Binnen ICANN fungeert het GAC (Governmental Advisory Committee) als een belangrijk adviesorgaan, waarin de vertegenwoordigers van de overheid zijn verenigd. Een van de belangrijkste doelstellingen van de Internet Informal working group (IIG) van de Europese Commissie is de coördinatie van de verschillende standpunten van de nationale overheden binnen het GAC. Het Instituut vertegenwoordigt België in beide organisaties. Naast de internationale follow-up van de domeinnaamproblematiek heeft het Instituut een aantal beleidsvoorstellen inzake de relaties tussen de overheid, ICANN en de beheerder van dotbe geformuleerd.

Nummeroverdraagbaarheid

Nummeroverdraagbaarheid (NO) staat centraal in het telecommunicatiebeleid. Hiervoor zijn er twee basisredenen. Elke wijziging van oproepnummer brengt voor een eindgebruiker extra administratieve rompslomp en kosten met zich mee en heeft een directe belangrijke negatieve impact op potentiële klantencontacten. Verder bestaat er een toenemende bezorgdheid bij de nieuwe operatoren dat ze op een oneerlijke manier worden behandeld als potentiële klanten van nummer zouden moeten veranderen. Onderzoek heeft uitgewezen dat het gebrek aan nummeroverdraagbaarheid de kansen van deze nieuwkomers ernstig beperkt.

Voor de mobiele-telecommunicatiesector was de invoering van de nummeroverdraagbaarheid op 1 oktober 2002 voor mobiele-telefoonnummers ongetwijfeld de belangrijkste gebeurtenis van het jaar. Hiertoe werden de werkzaamheden van de "Number Portability Task Force mobile numbers" voortgezet, het coördinatieplatform bestaande uit de mobiele operatoren onder het voorzitterschap van het BIPT. Op reglementair vlak werden de operationele basisprocedures, de kwaliteitsparameters, de methodologie voor de vaststelling van de kosten en de verdeling van die kosten onder de betrokken partijen vastgelegd in het koninklijk besluit van 23 september 2002 betreffende de overdraagbaarheid van de nummers van de eindgebruikers van de aan het publiek aangeboden mobiele-telecommunicatiediensten. Eveneens werd beslist - na uitgebreid overleg met de sector - dat de mobiele operatoren ter ondersteuning van de nummeroverdraagbaarheid gebruik dienen te maken van een centrale referentiedatabank onder de voorwaarden zoals bepaald in het KB.

De reeds in 1998 opgerichte 'Number Portability Task Force fixed networks' heeft onder het voorzitterschap van het Instituut in het jaar 2002 zijn activiteiten voortgezet. Centrale thema's dit jaar waren de migratie naar de nieuwe centrale referentiedatabank (waarbij eveneens de mobiele operatoren zijn aangesloten) en de oprichting samen met de gsm-operatoren van de vzw die deze databank beheert. Eveneens werd een nieuwe kostenverdeling tussen de vaste-netwerkoperatoren uitgewerkt voor de centrale referentiedatabank. Het Instituut heeft na een kostenstudie een ontwerp van ministerieel besluit aan de voogdijoverheid overgezonden tot vaststelling van de tarieven voor de opzetkosten per lijn en de verkeersgerelateerde kosten naar overgedragen nummers voor de eerste zes maanden van 2001. Een kostenstudie op basis van een nieuwe methodologie werd eveneens gestart. Het bestaande koninklijk besluit van 16 maart 2000 betreffende de overdraagbaarheid van de nummers van de abonnees van de telecommunicatiediensten werd aangepast door de publicatie van een nieuw KB van 23 september 2002 teneinde de hierboven vermelde kostenverdeling van de nieuwe centrale referentiedatabank te regelen en tevens om enkele verduidelijkingen aan te brengen in de bestaande tekst, onder meer in verband met de onderhandelingen om te komen tot een nummeroverdraagbaarheidsakkoord, en om de bepalingen van het KB "vastnummeroverdraagbaarheid" in overeenstemming te brengen met de vereisten van arti-

kel 30 van Richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten, die betrekking heeft op de nummeroverdraagbaarheid.

Om voor de oproepende partij de tarieftransparantie te verhogen, werd een website met als adressen www.1299.be (Nederlands), www.1399.be (Frans), www.1499.be (Duits) en www.1450.be (Engels) opgericht, waarbij een geïnteresseerde partij via het ingeven van het oproepnummer wordt geïnformeerd over het netwerk waartoe dat oproepnummer behoort. Deze webstek werd in de periode 1 oktober 2002 – 1 januari 2003 ongeveer 60.000 keer geraadpleegd. Eveneens heeft men beslist om een speciaal signaal (transparantiesignaal) vóór het tot stand komen van een gsm-oproep in te voeren teneinde de oproeper te informeren dat de oproep het eigen gsm-netwerk verlaat ('off-net' oproep) en mogelijk duurder wordt getarifeerd dan een 'on-net' oproep (oproepen binnen het eigen gsm-netwerk).

De netto-evolutie van het aantal aansluitingen met actieve overgedragen nummers voor de vaste netwerken en het aantal overgedragen nummers voor de mobiele netwerken is te vinden in de onderstaande tabellen. Eveneens is tussen haakjes het stijgingspercentage ten opzichte van het jaar ervoor vermeld.

	PSTN-/ISDN-aansluitingen	Niet-geografische nummers	Complexe installaties (PRA's, inkiezingsreeksen, PBX-reeksen, ...)
Eind 2000	42.328	442	455
Eind 2001	116.677 (176 %)	676 (53 %)	2.019 (343 %)
Eind 2002	142.156 (21,8 %)	1.224 (81 %)	4.168 (106 %)

	Aantal overgedragen gsm-nummers
1 november 2002	18.734
1 december 2002	35.092
1 januari 2003	58.364

Carrier preselect

De activeringsprocedure voor de carrierpreselectdienst werd in samenspraak met de sector grondig geëvalueerd en aangepast. Eveneens heeft het BIPT een onderzoek ingesteld bij diverse operatoren inzake het gebruik van de LoA (Letter of Authorisation). Een aantal klachten van operatoren en eindgebruikers werden behandeld. Hieronder kan u de netto-evolutie van het aantal carrierpreselectactivaties vinden.

	Nummers met carrier preselect	Stijgingspercentage
31 december 2000	114.735	
31 december 2001	381.566	232,5 %
31 december 2002	595.627	56,1 %

De openbare telecommunicatiedienst

De openbare telecommunicatiedienst omvat :

- de universele telecommunicatiedienst;
- de verplichte telecommunicatiediensten ter garantie van universele toegang;

De universele telecommunicatiedienst

De universele telecommunicatiedienst bestaat uit de levering op het hele grondgebied van een pakket diensten van een bepaalde kwaliteit voor een betaalbare prijs. Die diensten omvatten de toegang tot het netwerk en tot de basisdienst inzake spraaktelefonie, het gratis versturen van noodoproepen, de beschikbaarstelling van een hulpdienst en een inlichtingendienst aan de abonnees, de levering van openbare telefooncellen op het hele grondgebied, de uitgave van een universele telefoongids en de levering van sociale tarieven en bijzondere maatregelen bij niet-betaling van de telefoonfactuur. Belgacom is de operator die met de universele dienst belast is.

Het BIPT heeft aan de minister van Telecommunicatie een verslag overhandigd met betrekking tot de universele telecommunicatiedienst over het jaar 2002. Dat verslag vormt een evaluatie van de naleving van de verplichtingen die aan Belgacom zijn opgelegd als universeledienstverlener. Het BIPT controleert onder andere de parameters inzake kwaliteit van de dienst en de verplichting om op het hele grondgebied een betaalbare prijs toe te passen. Naast de theoretische controles op de kwaliteit van de dienst die zijn uitgevoerd op basis van diverse verzamelde gegevens, zijn reeksen van metingen verricht, en dit rechtstreeks in de hoofdkantoren van de operator om over vergelijkingsmateriaal te beschikken. Aan de hand daarvan kan de betrouwbaarheid worden nagegaan van de resultaten die de operator heeft aangegeven. De metingen hadden betrekking op de naleving van de verplichtingen inzake aansluitingstijd en openbare telefooncellen.

In 2002 heeft het BIPT ook het verzoek behandeld van de huidige verstrekker van de universele telecommunicatiedienst om het fonds voor de universele telecommunicatiedienst te activeren, dat ingesteld is bij artikel 86, §1 van de wet van 21 maart 1991. Met dat verzoek wil Belgacom zijn universeledienstverplichtingen laten financieren door een fonds dat wordt gestijfd door de operatoren (waaronder ook Belgacom) van openbare netwerken en operatoren van de spraaktelefoniedienst van wie de omzet meer bedraagt dan € 12.400.000; hun bijdrage wordt berekend op grond van hun omzet op het nationale grondgebied in de betrokken sector, waarvan een aantal lasten worden afgetrokken.

De activering van het fonds hangt enerzijds af van de vaststelling door het Instituut van het bestaan van nettokosten, namelijk van het bewijs dat de levering van de universele dienst voor de verstrekker meer kosten dan inkomsten oplevert.

Daarbij bestond de taak van het Instituut allereerst uit de vaststelling van een juiste methodologie voor de berekening van de nettokosten van de universele dienst, overeenkomstig bijlage 2 bij de wet van 21 maart 1991. Na een reeks werkvergaderingen met Belgacom is er dus een document opgesteld over de methodologische principes van de berekening van de kosten van de universele dienst, dat in juli en augustus 2002 voor consultatie aan de alternatieve operatoren is voorgelegd. Vervolgens hebben Belgacom en het Instituut een model uitgewerkt voor de berekening van de nettokosten voor elk onderdeel van de universele dienst, waarbij de afgesproken methodologische principes werden gevolgd. Op basis van die modellen kon Belgacom uiteindelijk de kosten en inkomsten per onderdeel boeken en dat resultaat is door het Instituut gecontroleerd. Op die manier is dus een voorlopige nettokostprijs van de universele dienst voor het jaar 2003 bepaald.

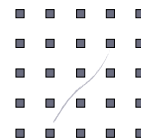
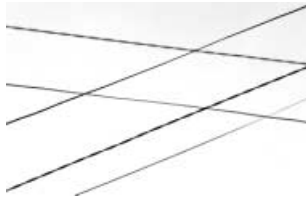
Anderzijds hangt de activering van het fonds af van het bewijs dat de nettokosten voor de verstrekker een onbillijke last vormen. Het Instituut heeft dus een oordeel geveld over het bestaan van een onbillijke last voor Belgacom. Op 26 november 2002 heeft het Instituut aan de minister van Telecommunicatie een advies verstrekt over de activering van het fonds voor de universele dienst, waarin het zich heeft uitgesproken over de methodologie voor de berekening van de kosten, over het bedrag van de nettokosten, over de billijkheid of niet van de last voor Belgacom en over de datum van activering van het fonds.

De universele toegang

Het principe van de universele toegang bestaat uit de garantie dat bepaalde diensten over heel het grondgebied geleverd worden volgens technische, commerciële en financiële voorwaarden die door de Koning zijn gedefinieerd. Die diensten zijn de levering van huurlijnen van ONP-kwaliteit, de dienst voor gegevensschakeling, de toegang tot ISDN, de telex- en telegraafdienst.

De opdrachten van algemeen belang

De opdrachten van algemeen belang worden geregeld in een beheerscontract tussen de federale staat en Belgacom. Dat beheerscontract voorziet in de levering van internetaansluitingen aan scholen, bibliotheken en ziekenhuizen en regelt de medewerking van Belgacom aan de civiele bescherming en aan de Gemengde Commissie voor telecommunicatie. Naast dat beheerscontract dat met Belgacom gesloten is,

biedt de wet ook aan de overige operatoren de mogelijkheid om mee te werken aan de opdrachten van algemeen nut.

Oplossen van geschillen tussen operatoren

Het Instituut besteedt veel aandacht aan de permanente follow-up van de interconnectiemarkt. De operatoren hebben de mogelijkheid om aan het Instituut een rechtstreekse tussenkomst te vragen als marktregulator in geval van problemen of conflicten. Zij kunnen zich ook richten tot de Kamer voor Interconnectie, huurlijnen, bijzondere toegang, ontbundelde toegang tot het aansluitnet en gedeeld gebruik.

Een markant feit in 2002 was het geschil tussen Belgacom en Telenet met betrekking tot de tarieven die deze laatste toepaste voor de afwikkeling van oproepen op zijn netwerk. Het geschil is eerst aanhangig gemaakt bij de Kamer voor Interconnectie, huurlijnen, bijzondere toegang, ontbundelde toegang tot het aansluitnet en gedeeld gebruik, die zichzelf om procedurele redenen onbevoegd moest verklaren. Voornamelijk op grond van het kostenmodel dat een gespecialiseerde consultant voor Telenet had ontwikkeld, heeft het Instituut vervolgens geoordeeld dat de interconnectietarieven van Telenet redelijk waren en dat Belgacom die bijgevolg moest aanvaarden.

Naast dat dossier dat in het nieuws is gekomen, heeft het BIPT nog een aantal andere keren moeten optreden. In de onderstaande tabel worden de belangrijkste tussenkomsten van het Instituut per thema vermeld, die op eigen initiatief of op verzoek van operatoren werden uitgevoerd.

Tussenkomsten van het BIPT, op eigen initiatief of op verzoek van de operatoren en/of dienstenleveranciers in de loop van het jaar 2002

Verzoeken om interconnectie

Vaststelling van maximale ontwikkelingskosten voor Half Links van het type VC3-VC4

Migratie van interconnectieverbindingen

Migratie van huurlijnen naar Half Links

Toegang tot het netwerk van Belgacom Mobile om diensten van het VPN-type te verstrekken

Niet-discriminatie

Raadpleging van interconnectieovereenkomsten die door organisaties met een sterke marktpositie gesloten zijn

Controle op de regelmatigheid van promotieaanbiedingen op het gebied van Internet

Interconnectie (aanbieder)

Financiële betrekkingen tussen operatoren, in het bijzonder de betalingen van interconnectiefacturen en de toepassing van de regels met betrekking tot het verlenen van financiële waarborgen

Tarieven

Controle op de verplichtingen van Belgacom inzake openbaarheid en transparantie van de tarieven voor spraaktelefonie

Analyse van het tariefplan Excellence van Belgacom bekeken vanuit de gezichtshoek van kostenbasering en verenigbaarheid met de interconnectiekosten

Aanpassing van de CSC-/CPS-tarieven van Telenet als gevolg van de verhoging van de kosten voor terminating op dat netwerk

1.2.3. RAADGEVEND COMITÉ VOOR DE TELECOMMUNICATIE

Het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie neemt het secretariaat waar van het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie, zowel op het niveau van het plenaire comité als van de verschillende werkgroepen:

- Gedragsregels van de operatoren ten opzichte van de cliënten;
- Statistieken;
- Europese regelgeving;
- Informatiemaatschappij.

Naast de hierboven vernoemde permanente werkgroepen, kwamen ook nog de volgende ad-hocwerkgroepen samen gedurende het werkjaar 2002 :

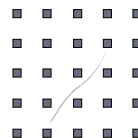
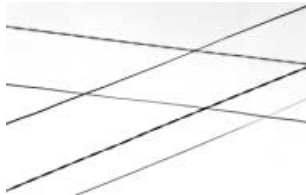
- ad-hocwerkgroep Reglementering;
- ad-hocwerkgroep ADSL;
- ad-hocwerkgroep Ethische Commissie.

Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie vormt een forum waarin de gesprekspartners van de sector zitting hebben : de sociale partners (vakbonden, werkgeversorganisaties en vertegenwoordigers van de gebruikers), de actoren van de sector (operatoren, fabrikanten, gebruikers) en de vertegenwoordigers van de federale, gemeenschaps- en gewestoverheden. Door zijn samenstelling vormt het Comité een observatorium dat toegespitst is op de evolutie en de tendensen van deze primordiale sector van de telecommunicatie.

De verslagen en adviezen van het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie worden gepubliceerd via het jaarverslag van het Comité. Tevens worden in het jaarverslag van het Comité relevante statistieken met betrekking tot de evolutie van de telecommunicatiemarkt opgenomen.

1.2.4. HET E-SECURITY PLATFORM

Op initiatief van de minister van Telecommunicatie werd in mei 2000 een systeem van virusmeldingen op touw gezet nadat het beruchte "I Love You"-virus ook in België had toegeslagen. Dit E-Security Platform wordt door het Instituut beheerd en omvat naast het "Meldpunt" dat permanent beschikbaar is, tevens een team van 30 externe specialisten op het vlak van monitoring van de netwerken of op het vlak van analyse van virusmeldingen. Na een virusmelding kan eventueel beslist worden het publiek te waarschuwen via de website van het Instituut, via een persmededeling of via oproepen op radio en televisie. Sinds eind 2000 kan het publiek zich laten inschrijven op een mailinglijst om automatisch een melding toegestuurd te krijgen wanneer de virus-warningpagina van de website van het Instituut is aangepast naar aanleiding van een alarm. In de loop van 2002 trad het virusmeldpunt 22 keer op, wat aanleiding gaf tot 16 aanpassingen van de website.

1.3. OPERATIONELE OPDRACHTEN VAN HET INSTITUUT

1.3.1. NETWERKEN EN DIENSTEN : BEHEER VAN VERGUNNINGEN EN AANGIFTEN

Het Instituut behandelt alle aanvragen voor de exploitatie van vaste telecommunicatienetwerken en de erop aangeboden telecommunicatiediensten.

Inzake de vaste telecommunicatiediensten wordt op grond van de te volgen procedure, onderscheid gemaakt tussen de spraaktelefonie (waarvoor een individuele vergunning is vereist), de huurlijndienst (die onderworpen is aan een aangifte op basis van een bestek) de gegevensdiensten en de spraakdiensten die niet als spraaktelefonie beschouwd worden (die onderworpen zijn aan een aangifte). Daarbij is het belangrijk erop te wijzen dat er énkél sprake is van een spraaktelefoondienst als het :

- een telecommunicatiedienst van commerciële aard is;
- aangeboden wordt ten behoeve van het publiek;
- bestemd is voor het rechtstreekse transport in real time en de schakeling van spraaksignalen;
- van en naar aansluitpunten gaat;
- geen toegevoegde waarde biedt op telecommunicatievlak.

Zodra aan één van de hierboven vermelde voorwaarden niet is voldaan, kan men niet langer spreken van een spraaktelefoondienst, maar spreekt men van een telecommunicatiedienst waarvan de uitbating niet onderworpen is aan het verkrijgen van een individuele vergunning, maar enkel onderworpen is aan een aangifte.

Vaste telecommunicatienetten worden onderverdeeld in openbare telecommunicatienetten, waarvoor een individuele vergunning is vereist, en niet-openbare telecommunicatienetten, die onderworpen zijn aan een aangifte.

Aantal registraties en individuele vergunningen	Totaal aantal registraties of vergunningen op 31/12/2002
Spraakdienst	119
Spraakdienst aangeboden aan één of meer gesloten gebruikersgroepen	18
Gegevensdienst	121
Gegevensdienst aangeboden aan één of meer gesloten gebruikersgroepen	19
Gegevensdienst, meer bepaald een dienst voor gegevensschakeling	33
Gegevensdienst, meer bepaald internettoegang	105
Privaat bureau voor telecommunicatie	854
• op privé-domein	
• op openbaar domein	38
Huurlijndienst	30
Individuele vergunning spraaktelefoondienst	30
Individuele vergunning openbare netwerken	49
Niet-openbare netwerken	39
TOTAAL	1.455

Ten behoeve van alle geïnteresseerden stelt het Instituut verder op zijn website, naast de vigerende wetgeving en een lijst van frequent gestelde vragen (FAQ's), tevens voor elk type van dienst en voor de niet-openbare netwerken een brochure ter beschikking met inbegrip van een registratieformulier.

Geschillen inzake het gebruik van het privaat domein voor de aanleg van een openbaar telecommunicatienet

Artikel 99 van de wet van 21 maart 1991 schrijft voor dat elke operator van een openbaar telecommunicatienet het recht heeft om gebruik te maken van particuliere eigendommen om kabels, bovengrondse lijnen en bijbehorende uitrustingen aan te leggen en daaraan werk uit te voeren onder de voorwaarden van Hoofdstuk IX van Titel III van diezelfde wet. Wanneer er geen overeenstemming is tussen de betrokken operator en de eigenaar van wiens domein gebruik wordt gemaakt, dan kan deze laatste een bezwaarschrift indienen bij het Instituut. In dit kader heeft het Instituut op 27 september 2002 een gemotiveerde beslissing genomen na beide partijen op 25 september 2002 gehoord te hebben.

1.3.2. VERLENEN VAN VERGUNNINGEN VOOR PRIVATE RADIONETTEN EN INDIVIDUELE RADIOSTATIONS

In het afgelopen jaar heeft de migratie van de intensieve gebruikers van het frequentiespectrum naar de trunknetwerken zich doorgezet, terwijl talrijke gebruikers die maar een gering aantal zend- en ontvangsttoestellen bezaten, hun privaat radionetwerk opgaven ten voordele van gsm-verbindingen. Beide fenomenen verklaren de afname van het aantal vergunningen voor de mobiele privé-netten. Dezelfde tendens is te zien in de zesde categorie²⁸, waar talrijke gebruikers voor DECT-telefooncentrales opteren.

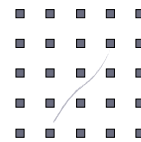
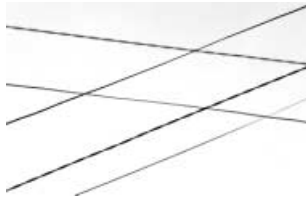
Op 2 augustus 2002 is in het Belgisch Staatsblad een koninklijk besluit verschenen tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 oktober 1979 betreffende de private radioverbindingen. De voornaamste wijzigingen zijn de afschaffing van de vrijstelling van vergunning voor de voormalige rijkswacht en de tariefwijziging voor straalverbindingen.

Dat besluit stelt ook kandidaat-radioamateurs met een handicap van meer dan 80 % vrij van dossier- en examenkosten.

De portofoons die gebruikt worden voor professionele of persoonlijke communicatie op korte afstand, met name de PMR-446-toestellen, boeken een zeker succes vermits 3.568 ministeriële vergunningen werden afgegeven. Ze beschikken over 8 kanalen in de 446 MHz-band met een schijnbaar uitgestraald vermogen van 500 mWatt.

De volgende tabel vermeldt het totale aantal op 31 december 2002 verleende ministeriële vergunningen in de verschillende categorieën van individuele stations of private netten voor radioverbindingen, op basis van de wet van 30 juli 1979 betreffende de radioberichtgeving, de uitvoeringsbesluiten van 15 en 19 oktober 1979 betreffende de private radioverbindingen en het koninklijk besluit van 16 april 1998 betreffende de satellietgrondstations.

28-Vaste en mobiele netten aangelegd met beroeps-, didactische of veiligheidsdoeleinden in een bepaald gebied dat de omheining van een beroeps- of onderwijsgebouw of de grenzen van een complex, een werf of eenzelfde eigendom niet overschrijdt.

Totaal aantal vergunningen voor private netten voor radioverbindingen en individuele stations			
		2001	2002
1e categorie	Private mobiele radionetten	1.387	1.008
2e categorie	Vaste netten	157	157
3e categorie	Openbare besturen	1.549	1.549
4e categorie	Private mobiele netten op de gemeenschappelijke frequentie 27 MHz	1	1
5e categorie	Radioamateurs	5.094	5.135
6e categorie	Vaste en mobiele netten binnen de grenzen van eenzelfde eigendom	6.696	6.360
7e categorie	Afstandsbediening van schaalmodellen	7.516	7.516
8e categorie	CB-radiotelefoons B27	26.765	27.200
	PMR 446	2.258	3.568
Satellieten	Satellietnetwerken	50	46
Tijdelijke	Tijdelijke vergunningen (1e, 6e en satelliet)	320	647
Stations aan boord van :			
	a) Luchtvaartuigen (inclusief draagbare stations)	2.486	2.440
	b) Zeeschepen en vissersboten	297	287
	c) Rijnaken en binnenvaartuigen	2.579	2.640
	d) Jachten	6.854	6.144

Het Instituut heeft ten behoeve van alle belangstellenden zijn website, <http://www.bipt.be>, stelselmatig aangepast qua radiowetgeving en aanvraagformulieren voor een ministeriële vergunning. De te betalen rechten voor het dienstjaar 2002 kon men inzien onder de rubriek Telecommunicatie, private radionetwerken.

1.3.3. FREQUENTIEBEHEER

Het BIPT is belast met het beheer van het elektromagnetisch spectrum in België. Dit omvat zowel de dagelijkse frequentietoewijzingen en -coördinaties als de langetermijnpolitiek inzake frequentieplannen en herschikkingen.

De frequentietoewijzingen voor de landmobiele diensten

De frequentietoewijzingen voor de landmobiele diensten gebeuren in het kader van het akkoord van Wenen en vormen één van de hoofdactiviteiten van de dienst.

aantal dossiers met nieuwe frequentietoewijzingen	751
aantal dossiers met gewijzigde frequentietoewijzingen	671
aantal dossiers met afgeschafte frequentietoewijzingen	692
aantal internationaal gecoördineerde frequentietoewijzingen	492
aantal tijdelijke frequentietoewijzingen	731

Bovenstaande tabel omvat bovendien niet de gegevens die betrekking hebben op de volgende activiteiten:

- toewijzingen en studies voor trunknetten;
- tijdelijke frequenties voor grote manifestaties.

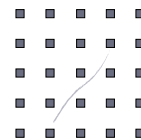
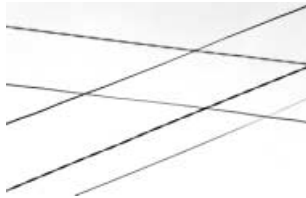
Er werden frequenties toegewezen aan de twee nieuwe TETRA-operatoren (Entropia N.V. en Mirem B.V.). Ook werd een nieuw frequentiecoördinatieakkoord voor de mobiele dienst afgesloten te Groningen op 24 oktober 2002, waar de frequentiebanden 146-174 MHz, 410-430 MHz en 440-470 MHz volledig in voorkeurfrequenties ingedeeld werden.

Andere dossiers

Hoewel het BIPT niet verantwoordelijk is voor de omroepfrequentieplanning, staat de dienst Frequentiebeheer van het BIPT wel in voor de dagelijkse coördinatieaanvragen en de toepassing van de internationale akkoorden (akkoorden van Genève 75, Genève 84, Stockholm '61, Wiesbaden '95, Chester '97, Maastricht 2002) en de toepassing van het LEGBAC-akkoord (compatibiliteit tussen FM-omroep en de luchtvaart).

Ook voert deze dienst de frequentiecoördinaties uit voor de satellietverbindingen (grondstations, netwerken,...) en de straalverbindingen en verzorgt de dienst de briefwisseling met het radiocommunicatiebureau van de ITU.

Soort dossiers	Aantal
Akkoord van Stockholm 1961	
Akkoord van Chester 1997 (DVB-T)	261
Akkoord van Genève 1984	1.241
Akkoord van Genève 1975	0
Akkoord van Wenen 1993 /Berlijn 2001 (algemeen)	74
Grondstations (RR1107), satellieten (RR1060), straalverbindingen	1.124
Allerlei (coördinaties, storingsen, tijdelijke frequenties, informatie,...)	165
Akkoord van Wiesbaden 1995/Maastricht 2002 (T-DAB)	249
Comixtelec	81
ITU - Radiocommunicatiebureau en Conferenties	278
Satellietorganisaties (EUTELSAT, INTELSAT, INMARSAT)	88
CEPT - ERO - ECC	215
TOTAAL	3.776

Enkele belangrijke realisaties van de dienst Frequentiebeheer zijn:

- publicatie van een nieuw koninklijk besluit betreffende de private radiocommunicatie. In dit nieuwe KB wordt een verlaging van de jaarlijkse rechten voor de straalverbindingen doorgevoerd. Ook worden de netten van de federale politie aan een vergunning onderworpen;
- het updaten van de nationale frequentietabel in overeenstemming met de Europese harmonisatiewerkzaamheden. Die frequentietabel kan on line geraadpleegd worden op de website van het BIPT. Bovendien zal de Belgische frequentieallocatietabel in de toekomst toegankelijk zijn via het "EFIS"-programma van het ERO (European Radiocommunication Office);
- het volgen van de problematiek aangaande IMT-2000/UMTS in het kader van CEPT/ECC/PT1. Deze onderwerpen hebben betrekking op de aanbeveling in verband met de coördinatie van umts met de buurlanden, het mandaat van de EC om bijkomende banden aan te duiden als uitbreidingsbanden voor umts (in de band 2,5-2,7 GHz), met de voorbereiding van de ITU WG WP 8F en met de voorbereiding van de wereldconferentie;
- de voorbereiding van de WRC 2003 werd aangevat zowel op nationaal vlak als op het vlak van de CEPT/CPG, de ITU-R en de NAVO. De WRC 2003 zal meer dan 30 onderwerpen behandelen. De voor België belangrijke onderwerpen omvatten vooral de RLAN's op 5 GHz, deerschikking op 7 MHz, de HDFSS (High Density Fixed Satellite Service), umts en de RNSS (Radio Navigation Satellite Issues);
- de deelname aan talrijke vergaderingen van internationale werkgroepen zoals CEPT/FM en CEPT/ECC. Het ECC is eigenlijk de samensmelting van het vroegere ERC en het vroegere ECTRA. Hier worden belangrijke aanbevelingen gemaakt en beslissingen genomen in verband met de harmonisatie van het frequentieplan op Europees vlak. Deze beslissingen kunnen op de website van het ERO (www.ero.dk) worden geraadpleegd;
- het verlenen van technische assistentie aan de voogdijoverheid en de drie gemeenschappen in België bij het opstellen van het nieuwe FM-frequentieplan;
- de realisatie en implementatie van een geïnformatiseerd systeem voor de straalverbindingen waarin zowel de frequentietoewijzingen, als het afgeven van de vergunningen, als een link naar de boekhouding geïntegreerd zijn;
- de onderhandelingen over en de ondertekening van het akkoord en het plan van Maastricht voor de planning van frequenties voor digitale radio-omroep in de band rond 1,5 GHz;
- het opstellen van een leidraad voor de frequentietoewijzingen van Hiperlansystemen op 5 GHz;
- organisatie van een vergadering van PT FM24 in oktober 2002 te Brussel. Deze groep bereidt de RRC 2004/2005 voor en werd bijgewoond door meer dan 80 deelnemers uit alle landen van Europa. De Regionale planningsconferentie zal in 2004 de basis leggen voor een nieuw frequentieplan voor digitale televisie in Europa en Afrika en enkele Aziatische landen (regio 1 van de ITU).

Dienst RF-straling

Het BIPT heeft in het afgelopen jaar een procedure uitgewerkt die vorm geeft aan de praktische uitvoering van het koninklijk besluit van 21 april 2001 houdende de normering van zendmasten voor elektromagnetische golven tussen 10 MHz en 10 GHz (Belgisch Staatsblad van 22 mei 2001). Hiervoor werd overleg gepleegd met de verschillende betrokken kabinetten enerzijds en met de exploitanten anderzijds. De besprekingen hebben geleid tot een werkwijze waarmee men de straling rondom de zendmasten kan bepalen, en dit op alle plaatsen waar personen zich redelijkerwijs kunnen bevinden.

In januari werd de dienst RF-straling opgericht bestaande uit één ingenieur en vier personeelsleden. In de eerste weken tot maanden is een paperless-office systeem ingevoerd. Alle documenten worden in elektronische vorm bijgehouden en 99.1% is in elektronische vorm ingediend. Het aantal dossiers per maand is gestegen tot een 450-tal in november. In 2002 zijn er in totaal 2486 dossiers ingediend. Gemiddeld zijn er dit 50 per week of 10 per dag. De eerste maanden zorgen echter voor een kleine vertekening zodat we kunnen zeggen dat gemiddeld een 75 dossiers per week behandeld werden. Gemiddeld doet een correct ingediend dossier er 3,6 dagen over tussen indiening en aflevering van een antwoord.

De helft van de dossiers werden ingediend door Belgacom Mobile NV, een derde door de overige gsm-operatoren, een tiende door ASTRID en de rest door VRT, RTBF, lokale radio's en radioamateurs. Er werden 60% Franstalige dossiers en 40% Nederlandstalige dossiers behandeld. Ook tien Duitstalige dossiers werden afgeleverd. Er werden 59 conformiteitsattesten afgegeven (met metingen van de eigenaar). De niveaus in de andere dossiers bleven zo laag dat er geen metingen vereist waren.

In de loop van 2002 werd er met de kabinetten van de minister van Volksgezondheid en van de minister van Telecommunicatie overeengekomen om voor bepaalde categorieën van apparatuur in een vrijstelling voor het indienen van een dossier te voorzien (lagere vermogens). De website werd begin 2002 opgericht en bevatte alle nodige documentatie om een dossier in te dienen. Eind 2002 (begin 2003 voor de effectieve inwerkingtreding) werd een update van de website aan de informaticadiensten voorgelegd. Hierin wordt de bovenvermelde vrijstelling besproken, en nu beschikt het publiek ook over de mogelijkheid om na te gaan welke dossiers in hun buurt behandeld werden door het BIPT. Voor radioamateurs heeft het BIPT een oplossing uitgewerkt die een conformiteitsattest mogelijk maakt op basis van een terreinstudie in plaats van metingen.

1.3.4. APPARATUUR

De R&TTE-richtlijn 99/5/EG

Het op de markt brengen van radioapparatuur en telecommunicatie-eindapparatuur moet gebeuren volgens de bepalingen van de Europese richtlijn 1999/5/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 1999 betreffende radioapparatuur en telecommunicatie-eindapparatuur en de wederzijdse erkenning van hun conformiteit (Pb L 91 van 7.4.1999). Deze Europese richtlijn wordt de R&TTE-richtlijn genoemd en harmoniseert de manier waarop dergelijke apparatuur op de Europese markt gebracht wordt.

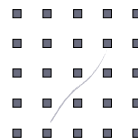
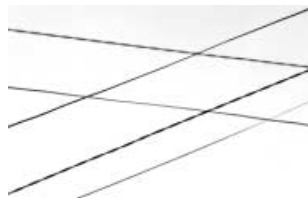
Om apparatuur op de (Europese) markt te mogen brengen moet volgens deze richtlijn de apparatuur niet alleen voldoen aan een aantal technische essentiële eisen, maar moeten ook de andere – meer administratieve – relevante bepalingen vervuld zijn. De fabrikant is ten volle verantwoordelijk voor het in overeenstemming zijn van zijn apparatuur met alle wettelijke bepalingen. In bepaalde gevallen wordt evenwel toch nog de (beperkte) tussenkomst van een aangemelde instantie (notified body) vereist.

Radioapparatuur en telecommunicatie-eindapparatuur moet volgens de bepalingen van de R&TTE-richtlijn voorzien zijn van de gepaste CE-markering (minstens **CE**). Deze moet eveneens afgedrukt worden op de verpakking en de begeleidende documenten. Indien voor het gebruik van de radioapparatuur een vergunning vereist is of indien deze apparatuur werkt op frequenties waarvan het gebruik in Europa niet geharmoniseerd is, dan bevat de CE-markering een verplicht informatieteken van de vorm: **CE**. Dit teken duidt erop dat het radioapparaat niet overal (in Europa) of niet overal "vrij" (noodzaak aan vergunning) gebruikt mag worden.

De fabrikant of leverancier moet bij de apparatuur voldoende informatie verschaffen zodat de gebruiker op de hoogte is van de gebruiksvoorwaarden en van eventuele beperkingen in het gebruik (toegelaten frequenties, noodzaak aan vergunning). Voor radioapparatuur moet onder meer duidelijk op de verpakking aangegeven worden waar de radioapparatuur gebruikt mag worden. De gebruiker moet de apparatuur gebruiken volgens de opgegeven bestemming. Voor eindapparatuur betekent dit dat hij het toestel slechts mag aansluiten op de door de fabrikant of leverancier opgegeven netwerkinterfaces. Voor radioapparatuur moet hij rekening houden met de eventuele beperkingen. De aanwezigheid van het informatieteken **CE** is dus van groot belang voor de consument.

Radioapparatuur die werkt op frequenties waarvan het gebruik in Europa niet geharmoniseerd is (en die bijgevolg het informatieteken draagt in de markering) moet worden aangemeld aan de lidstaat waar ze op de markt gebracht wordt. Dit is de zogenaamde notificatieverplichting volgens artikel 6.4 van de richtlijn. De fabrikant of zijn gemachtigde moet uiterlijk vier weken vóór hij van plan is het product op de Belgische markt te brengen, het BIPT op de hoogte brengen van zijn intentie. Hierbij dient hij het juiste merk en type en een aantal radioparameters te specificeren. Deze notificatie ontslaat hem niet van zijn verantwoordelijkheid conforme producten op de markt te brengen, ook al krijgt hij geen reactie van het BIPT.

In het jaar 2002 werden meer dan 1.575 toestellen aangemeld. Dit is minder dan het vorige jaar en heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de Commissie de lijst van "Klasse 1"-toestellen heeft uitgebreid met radioapparatuur waarvoor er geen beperkingen op het gebruik zijn. Die toestellen zijn dan ook niet voorzien van het informatieteken. Een voorbeeld van dergelijke toestellen zijn de gewone gsm-toestellen.

Een werkgroep van radio-experten poogt deze lijst van "Klasse 1"-toestellen nog verder uit te breiden. Dit blijkt niet gemakkelijk te zijn, maar toch wordt verwacht dat, door het (traag) naar elkaar toegroeien van de nationale frequentiebestemmingsplannen, er bepaalde toestellen in deze voor de vrije markt gunstige "Klasse 1"-categorie terecht zullen komen. Alle toestellen die niet tot "Klasse 1" behoren en die op de Belgische markt gebracht worden moeten aan het BIPT aangemeld worden. Het verdient aanbeveling regelmatig de lijst van "Klasse 1"-toestellen te raadplegen via de website van de Commissie (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/rtte/listeq.htm>).

Het vroegere goedkeuringsregime werd volledig verlaten op 7 april 2001. Het verhandelen van deze toestellen is nog steeds toegelaten voorzover ze vóór 8 april 2001 geproduceerd werden of uit een derde land werden ingevoerd. Het aandeel van deze toestellen in de markt is echter vrij snel afgenomen.

Apparatuur die over een in België aanvaarde, vroeger verleende goedkeuring beschikt, mag verder worden gebruikt voorzover de vroegere voorwaarden van het goedkeuringsregime nageleefd blijven.

Het Instituut is tevens actief in de Europese fora (Europese Commissie, TCAM-Comité²⁹ en werkgroepen, ECC³⁰, Administratieve samenwerking³¹ (ADCO), ETSI³², EMC Working Party³³, EMC SLIM³⁴, ...) waar gestreefd wordt naar verdere Europese harmonisatie.

Controle op eind- en radioapparatuur

Er werd vastgesteld dat er nog steeds vrij veel toestellen op de markt komen die niet of slechts gedeeltelijk voldoen aan de wettelijke eisen. Deze inbreuken geven aanleiding tot oneerlijke concurrentie en benadelen de fabrikanten en invoerders die wel de wettelijke verplichtingen naleven (vlugger op de markt – minder kosten). Een dergelijke controle is bijgevolg in ieders belang – fabrikanten, invoerders, verkopers, gebruikers, overheid. Het markttoezicht wordt als een van de hoekstenen beschouwd voor de goede werking van de R&TTE-richtlijn. In bepaalde gevallen werd het nodig geoordeeld repressief op te treden.

Een overzicht van de resultaten in 2002:

Tijdens controles in beslag genomen toestellen :			
Eindapparatuur		Radioapparatuur	
Pc-kaarten	509	Speelgoed met afstandsbediening	861
Fax-telefoon toestellen	27	Draadloze hondenhalsbanden	788
Telefoon toestellen	12	Draadloze weerstations	733
		Draadloze alarmen	464
		Draadl. toeb. voor pc (muis, klavier, ...)	455
		Draadloze video & audio	178
		PMR-/LPD-zenders	162
		Bluetooth headsets	160
		Afstandsbedieningen (radiosturing)	105
		Draadloze LAN's	50
		Draadloze deurbellen	32
		Walkietalkies	30
		Draadloze deurtelefoons	18
		Draadloze microfoons	13
		Andere	84
Totaal	548	Totaal	4.133

29-Het TCAM-comité (Telecommunications Conformity Assessment and Market Surveillance Committee) is het vaste comité dat de Commissie bijstaat in het beleid in verband met Richtlijn 99/5/EG.

30-Het ECC (Electronic Communications Committee) is een onderdeel van de CEPT (Conférence Européenne des Administrations des Postes et des Télécommunications).

31-Groepen opgericht door de Europese Commissie, waarin de deskundigen die met het toezicht op de nationale markten belast zijn, elkaar kunnen ontmoeten en samenwerken rond praktische aspecten.

32-Het ETSI (European Telecommunications Standards Institute) is een niet-gouvernementele organisatie die tot doel heeft Europese telecommunicatienormen op te stellen. De ETSI-normen, die op een strikt vrijwillige basis van toepassing zijn, dienen vaak als technische basis voor de uitwerking van richtlijnen en verordeningen op Europees niveau.

33-EMC Working Party : door de Europese Commissie opgerichte groep die belast is met de follow-up van de toepassing van de richtlijn betreffende elektromagnetische compatibiliteit (EMC).

34-Groep opgericht door de Europese Commissie om de Richtlijn "elektromagnetische compatibiliteit" (EMC) te herzien in het kader van het "SLIM"-programma (Simpler Legislation for the Internal Market).

Het BIPT investeert verder in de voorlichting van de sector. Dit gebeurt enerzijds door de publicatie van toelichtingsdocumenten op de BIPT-website (sectie 'Telecommunicatie' – "Apparatuur") en anderzijds via persoonlijke contacten met de firma's op allerhande beurzen en tentoonstellingen. Radioapparatuur wordt meer en meer gebruikt als accessoire bij allerhande producten van radiobediende rolluiken tot en met betonmolens met radiobediende debietregeling. Het is dan ook niet te verwonderen dat in deze gevallen het radioaspect soms te wensen overlaat. Het verstrekken van informatie op beurzen en tentoonstellingen kan dit in een relatief vroeg stadium verhelpen. Informatie werd uiteraard ook verstrekt tijdens het bezoeken van de gewone verkooppunten, fabrikanten, invoerders en andere verdelers. In dit kader werden ongeveer 800 bezoeken afgelegd.

Opnieuw moest worden vastgesteld dat de regelgeving vaak bewust of onbewust met de voeten getreden werd. Voor zuivere eindapparatuur zijn de administratieve eisen nochtans vrij eenvoudig. Voor deze apparatuur gaat het dan ook vooral om overtredingen ten opzichte van de vroegere reglementering (toestellen goedgekeurd voor een ander land, maar niet voor België).

Bij radioapparatuur die werkt op frequentiebanden waarvan het gebruik niet geharmoniseerd is binnen de Europese Unie, en waar bijgevolg het "alert sign" in de markering moet voorkomen, werd vaak vastgesteld dat de vermelding van de landen waar deze apparatuur mag worden gebruikt, ontbreekt. Het BIPT is van mening dat deze informatie steeds aanwezig moet zijn. Deze onontbeerlijke informatie moet zowel op de verpakking als in de gebruiksaanwijzingen voorkomen. Het Instituut treft steeds maatregelen indien deze informatie ontbreekt. Een potentiële koper van een dergelijk radioapparaat heeft deze informatie immers nodig om te weten of hij het toestel al of niet mag gebruiken. Gebruik van een dergelijk toestel op een ongeoorloofde plaats zou storingen kunnen veroorzaken met alle gevolgen van dien.

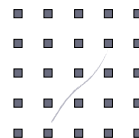
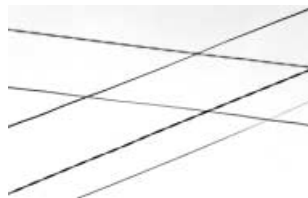
Tevens werd vastgesteld dat er toch nog veel radiotoestellen op de markt aanwezig zijn die niet voldoen aan de huidige wetgeving en die ook niet volgens het vroegere goedkeuringsregime op de markt werden gebracht. Een deel van die radioapparatuur werkt daarbij nog op frequenties die niet toegestaan zijn in België. Ook in deze gevallen wordt onverbiddelijk door het Instituut opgetreden.

Bij het vaststellen van overtredingen wordt steeds een proces-verbaal opgesteld en worden de goederen in de meeste gevallen in beslag genomen. De verdere afhandeling van de overtredingen gebeurt door het parket. Het heeft dan ook geen zin bij het Instituut te informeren naar het verdere gevolg dat aan de zaak gegeven wordt. Het parket staat in bepaalde gevallen toe dat de toestand geregulariseerd wordt, voorzover dit mogelijk is, of beveelt de terugzending van de goederen naar de fabrikant of spreekt zich uit over de verbeurdverklaring van de in beslag genomen goederen. Het parket beslist dan of een vervolging al of niet nodig is. In 2002 werden 127 processen-verbaal opgemaakt.

In België moet voor het houden en het gebruik van bepaalde types van radioapparatuur voorafgaandelijk een ministeriële vergunning (gemeenzaam vergunning genoemd) verkregen worden. De handelaars in dergelijke apparatuur moeten zelf over een algemene houdersvergunning beschikken. Deze algemene houdersvergunning is kosteloos en op eenvoudige aanvraag te verkrijgen. Het is niet toegestaan dergelijke apparatuur te verkopen aan personen die niet over een individuele vergunning beschikken. Maandelijks dient een overzicht van de gedane verkopen aan het BIPT overgezonden te worden. Deze aangifte moet de identificatiegegevens bevatten van de koper.

1.3.5. EXAMENS VOOR RADIOGEBRUIKERS

Het Instituut organiseert examens voor het verkrijgen van radioamateurcertificaten en ook voor certificaten voor het gebruik van stations aan boord van schepen. Die examens worden in Brussel afgenomen, behalve de GMDSS-examens (Global Maritime Distress and Safety System), die op de plaats van de opleiding worden georganiseerd.

In 2002 werden 46 examens georganiseerd, verdeeld als volgt:

Type	Aantal examens	Aantal deelnemers	Aantal en percentage geslaagden
<i>Radiomaritiem</i>			
VHF	8	1.027	832 (81,0%)
GMDSS algemeen	19	174	130 (74,7%)
GMDSS beperkt	15	119	83 (69,8%)
Totaal	42	1.320	1.045 (79,2%)
<i>Radioamateurs</i>			
Categorie A (Morse)	2	50	33 (66,0%)
Categorie B-C	2	72	B 36 (50,0%) C 10 (13,9%)
Totaal	4	122	79 (64,8%)

1.3.6. NATIONALE DIENST VOOR DE CONTROLE OP HET SPECTRUM (NCS)

De NCS (Nationale dienst voor de controle op het spectrum) is een operationele dienst die belast is met het "toezicht op de radiogolven" in de ruime zin van het woord. Buiten de directie te Brussel beschikt de NCS over vijf controlecentra verspreid over het land, namelijk in Anderlecht, Luik, Senefte, Antwerpen en Gent. De opdrachten van de NCS kunnen in drie grote categorieën worden verdeeld.

De behandeling van radiostoringen

Iedere burger en iedere instantie heeft het recht om aan de NCS elke radiostoring te melden waar hij slachtoffer van zou zijn. De technici van de NCS, die uitgerust zijn met professionele meetapparatuur, sporen de oorsprong van de storing op en nemen de nodige maatregelen om die uit te schakelen. Het gaat om storingen van allerlei aard : in de professionele radionetten, in de ontvangst van televisie-uitzendingen, in de luchtvaartband, op maritieme frequenties, in allerlei soorten radioverbindingen ...

De preventieve controles op professionele radionetten

De meeste nieuwe radionetten worden gecontroleerd door de technici van de NCS. Daardoor kan men zich ervan verzekeren dat die netwerken overeenkomstig de vergunning zijn aangelegd en dat de frequentie, het vermogen, en de hoogte van de in gebruik genomen antennes bijgevolg overeenstemmen met wat gepland is door de dienst Frequentiebeheer. Daardoor kan men ook het gebruik van illegale zend-ontvangsttoestellen beperken. Ten slotte wordt via die preventieve controles het aantal storingen vermindert, wat ten goede komt aan de gebruikers.

De opdrachten als deskundige

De NCS beschikt over een bijzondere expertise op het gebied van radiocommunicatie, en meer bepaald op het vlak van het meten van het elektromagnetisch veld.

Gelet op die deskundigheid is de controle op de naleving van de normen inzake blootstelling van het publiek aan niet-ioniserende straling in 2001 aan het BIPT toevertrouwd. De NCS verricht aldus geregeld metingen van het elektromagnetisch veld in de omgeving van zendlocaties (gsm-basisstations en andere). Die metingen worden als deskundige uitgevoerd voor het ministerie van Volksgezondheid. De uiteindelijke interpretatie van de resultaten inzake de eventuele effecten van de elektromagnetische velden op de gezondheid behoort tot de bevoegdheid van dat ministerie.

De expertiseopdrachten beperken zich niet tot dat domein. In 2002 heeft de NCS ook onder andere het zendbereik gemeten van zes omroepzenders en dit op verzoek van het kabinet van de minister van Telecommunicatie.

De opdrachten van de NCS blijven niet beperkt tot die drie categorieën. Er moet ook onder meer worden verwezen naar de interventie van de NCS bij grote manifestaties. Het gaat in essentie om sportevenementen waar een groot aantal radiofrequentiegebruikers aanwezig is en de NCS tussenbeide komt om erop toe te zien dat de vergunning wordt nageleefd en om radiostoringen op te lossen.

Om hun algemene opdracht inzake toezicht op de radiogolven uit te oefenen, hebben de leden van de NCS de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie en werken zij regelmatig samen met de politiediensten. Alle veiligheidsdiensten hebben trouwens dag en nacht toegang tot een wachtdienst van de NCS in geval van storingen in hun radioverbindingen.

Om de activiteiten op het terrein uit te voeren, beschikt de NCS over twintig volledig uitgeruste meetwagens. Daarnaast worden momenteel zes vaste meetstations geïnstalleerd die tot doel hebben automatisch toezicht te houden op het gebruik van de radiofrequenties. In 2002 zijn de stations van Gent en Brussel-Astrotoren in werking gesteld.

Op internationaal niveau neemt de NCS deel aan de werkgroep CEPT/ERC/FM-PT22 (monitoring) en op maritiem gebied aan de groepen CEPT/RR2 en PT/Rainwat.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verrichtingen tijdens het jaar 2002.

Dossiers "storingen"	895
Preventieve controles bij professionele gebruikers	1.355
Stralingsmetingen op zendlocaties	83
Manifestaties	39
Allerlei	90
Interventies wachtdienst	42
Totaal aantal dossiers	2504
Meting van het zendbereik van omroepzenders	320 manuren
Aantal opgestelde pro justitia's	234

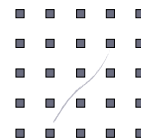
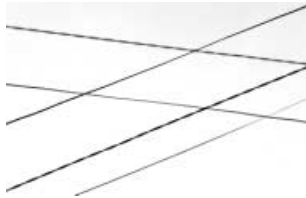
De opdrachten van de NCS evolueren met de jaren. Terwijl bij de oprichting van het BIPT de overgrote meerderheid van de dossiers nog betrekking had op radiostoringen, vertegenwoordigen dergelijke dossiers tegenwoordig nog maar een derde van de werklast.

Er zijn verschillende redenen voor die afname van het aantal storingen, zoals de overstap naar digitale technologieën bij sommige vormen van transmissie, de verbetering van de kwaliteit van de kabelnetten, de vermindering van het aantal gebruikers van de CB-band, enz..

De NCS heeft zich continu aangepast aan de evolutie van die situatie. Eerst zijn de preventieve controles op touw gezet. Die vertegenwoordigen thans ongeveer de helft van het werk van de dienst en dragen trouwens bij tot de vermindering van het aantal storingen.

Vervolgens zijn de expertiseopdrachten ingevoerd en ontwikkeld. Metingen van de straling en van zendbereik vormen nu een belangrijk deel van het werk van de dienst.

Voor 2003 is de NCS van plan om naast de gewone werkzaamheden zijn activiteiten te blijven diversifiëren. Zo is de NCS behalve de voortzetting van het project inzake monitoringstations, voornemens om enerzijds het aantal expertiseopdrachten te verhogen en anderzijds zijn samenwerking met de politiediensten te intensifiëren.

1.3.7. DE CONTROLEOPDRACHTEN MET BETREKKING TOT DE WET VAN 21 MAART 1991

De toename van netwerken en diensten op de markt impliceert niet alleen een versterking van de regels, maar ook een efficiënte controle op de toepassing ervan. Binnen het Instituut heeft een gespecialiseerde dienst als taak permanent controle uit te oefenen op de naleving van diverse bepalingen die daartoe zijn vastgelegd in de wetgeving. Die dienst treedt op eigen initiatief op, of naar aanleiding van klachten van operatoren of dienstverleners, of nog, op verzoek van andere diensten van het Instituut wanneer zij een vermoeden hebben van een mogelijke overtreding in de dossiers die zij behandelen.

Dankzij dat optreden kan het Instituut :

- de naleving van de verplichtingen inzake universele dienst controleren ;
- een eerlijke concurrentie vrijwaren ;
- de actoren die op de markt aanwezig zijn verhinderen om misbruik te maken van een mogelijke machtspositie in een sector ;
- de naleving nagaan van de gemeenschappelijke regels die worden opgelegd voor het aanbieden van diensten en de aanleg van infrastructuur.

Door hun hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie zijn de ambtenaren van die dienst bovendien bevoegd om alle misdrijven met betrekking tot de telecommunicatiewetgeving op te sporen en vast te stellen. Heel vaak in samenwerking met de politiediensten en de parketten ondernemen zij dus ook acties om :

- fraude tegenover operatoren, dienstenleveranciers en consumenten te beteugelen, die de neiging heeft zich op een markt in permanente evolutie te verbreiden;
- de eerbiediging te controleren van de vertrouwelijkheid van de communicatie en van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Op basis van de ervaring die op het terrein wordt opgedaan, draagt die dienst tevens bij tot het denkwerk van het Instituut over maatregelen die moeten worden genomen voor een doeltreffende regulering van de markt.

Hieronder wordt een beknopt overzicht gegeven van de werkzaamheden tijdens het jaar 2002.

Inzake universele dienst zijn naast de theoretische controles op de kwaliteit van de verstrekte diensten op basis van diverse statistische gegevens, rechtstreeks in de hoofdcentrales van de met de universele dienst belaste operator, telkens gedurende elf opeenvolgende werkdagen reeksen van controles verricht. Die metingen dienen als steekproef om over vergelijkingsmateriaal te beschikken, aan de hand waarvan de betrouwbaarheid kan worden nagegaan van de resultaten die de operator heeft aangegeven met betrekking tot aansluitingstermijnen.

CONTROLE OP DE AANSLUITINGSTERMIJNEN								
	Geregistreerde aanvragen	In dienst de dag zelf	Dag + 1	D + 2	D + 3	D + 4	D + 5	D + x
Totaal	5 846	5 613	81	47	33	26	20	26
Resultaat van de steekproef die de drie gecontroleerde districten omvat :						26	20	26
%	100	96,01	1,38	0,8	0,56	0,44	0,34	0,44

Van de openbare telefooncellen die worden geëxploiteerd door de operator die belast is met de universele dienst, zijn er 258 ter plaatse gecontroleerd.

CONTROLE VAN DE OPENBARE TELEFOONCELLEN					
PROVINCIES	Luik	%	West-Vlaanderen	%	Totaal %
Totaal van de gecontroleerde cellen	150	100	108	100	100
Niet-gevonden cellen	1	0,06	6	6,48	3,27
Verwijderde cellen	2	0,13	2	2,16	1,14
Gecontroleerde cellen	147	98	100	92,59	95,29
Buiten dienst	7	4,76	-	-	2,38

Bij elke publicatie van een telefoongids is een controle verricht om te zien of de wettelijke voorschriften nageleefd zijn. Op te merken valt dat de dienst ook de hele evolutie van de wetgeving terzake volgt, met inbegrip van de aspecten betreffende het beheer en de harmonisatie van de databanken tussen de verschillende operatoren, alsook de toegang tot de inlichtingendiensten. In die context is een dossier in verband met belangrijke weglatingen in de Brusselse telefoongids speciaal moeten worden gevolgd om tot een bevredigende oplossing te komen.

Op het stuk van algemene controle zijn 28 processen-verbaal van verhoor opgemaakt in het kader van zaken die verband hielden met misbruik van machtspositie, naleving van eerlijke mededinging en problemen met nummeroverdracht.

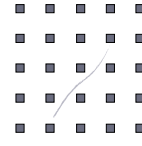
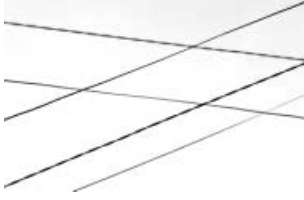
Diverse klachten van dienstenleveranciers zijn onderzocht.

Vanuit alle regio's van het land werden er reeksen testoproepen uitgevoerd om de criteria inzake interconnectie na te gaan.

Er is een overtreding van artikel 88 betreffende de levering van huurlijnen vastgesteld en in orde gebracht.

223 private bureaus voor telecommunicatie zijn gecontroleerd, het merendeel in samenwerking met de politiediensten, in het bijzonder in Antwerpen, Gent en Brussel. Bij die controles zijn 85 processen-verbaal opgemaakt, d.i. meer dan 38 % overtredingen.

Ten slotte zorgt de dienst in het kader van de opdrachten die aan het Instituut zijn toevertrouwd door artikel 75 van de wet, ook voor de samenwerking binnen COMIXTELEC voor de planning van de te nemen maatregelen op het vlak van telecommunicatie in uitzonderlijke situaties, en de dienst neemt ook deel aan de werkzaamheden van de Commissie voor elektromagnetische compatibiliteit.

2

De Postsector

2.1. Het regelgevingskader

- 2.1.1. De GATS-onderhandelingen p 40
- 2.1.2. Op Europees niveau p 42
- 2.1.3. Op Belgisch niveau p 43

2.2. De markt van de postdiensten

- 2.2.1. De mondiale economische context p 45
- 2.2.2. De Europese economische context p 45
- 2.2.3. De Belgische economische context p 48

2.3. Operationele opdrachten van het Instituut

- 2.3.1. Op nationaal vlak p 50
- 2.3.2. Op internationaal vlak p 53

2.1. HET REGELGEVINGSKADER

2.1.1. DE GATS-ONDERHANDELINGEN

Het BIPT volgde in 2002 de werkzaamheden in verband met de GATS-onderhandelingen door als expert deel te nemen aan de informatierondes georganiseerd door de Interministeriële Economische Commissie (IEC).

Eén van de verwezenlijkingen van de Uruguay-ronde (1986-1993) is dat de handel in diensten voor het eerst behandeld wordt in één algemene dienstenovereenkomst, de General Agreement on Trade in Services (GATS).

Bij afsluiting van de Uruguay-ronde, waarin vrijwel alle dienstensectoren aan bod kwamen, werden relatief weinig engagements genomen ten aanzien van de post- en koeriersdiensten. In het kader van het GATS-akkoord gingen slechts zes leden "commitments" aan inzake de postdiensten, 33 inzake koeriersdiensten. Deze verbintenissen zijn ingedeeld volgens de "services sectorial classification list" of "W/120", een document dat opgesteld werd tijdens de Uruguay-ronde en dat de verschillende diensten in sectoren verdeelt. Die classificatie is van essentieel belang omdat zij het kader vormt waarbinnen de verbintenissen worden geformuleerd.

Post- en koeriersdiensten, in de lijst opgenomen als onderdeel van communicatiediensten, zijn ingedeeld in de volgende subsectoren :

Postal and courier services

Postal services

- *Postal services related to letters*
- *Postal services related to parcels*
- *Post office counter services*
- *Other postal services (exclusion: services related to postal giro and postal savings accounts are classified in class 8111 (services of monetary intermediaries);*

Courier services

- *Multi-modal courier services (exclusions: courier services for mail by air is classified in subclass 73210 (Mail transportation by air)*
- *Other courier services (other courier services for goods, not elsewhere classified, e.g. trucking or transfer services without storage, for freight.).*

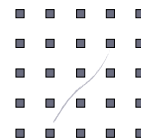
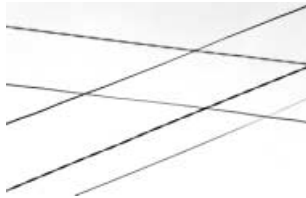
Concreet worden verbintenissen geformuleerd per sector/subsector. Voor diensten die in de classificatie niet als sector of subsector vermeld zijn, kunnen de verdragspartijen, waaronder België, geen verbintenissen aangaan.

Op 1 januari 2000 werden onderhandelingen opgestart met het oog op een uitdieping van de verbintenissen aangegaan tijdens de Uruguay-ronde en het verder neerhalen van de handelsbarrières in de verschillende dienstensectoren, waaronder de sector van de post- en koeriersdiensten.

In 2002 werden een aantal cruciale stappen genomen in het liberaliseringsproces.

Tijdens de vierde Interministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie te Doha werden de dienstenonderhandelingen geïntegreerd in een algemene onderhandelingscyclus en werd een tijdschema voor de onderhandelingen vastgelegd.

Conform het in Doha vastgelegde schema, werd de eerste fase afgesloten op 30 juni 2002. De Europese Unie en de lidstaten richtten in dit stadium specifieke

verzoeken aan hun handelspartners. Die vragenlijsten werden opgesteld door de Europese Commissie op basis van informatie verstrekt door de lidstaten en met behulp van de Europese tertiaire sector en de diensten van de Europese Commissie. Zij strekken ertoe de handelsbelemmeringen in de verschillende dienstensectoren en de wijzen van dienstverlening die een land handhaaft te identificeren en gaan gepaard met een verzoek om deze uit de weg te ruimen. De specifieke verzoeken en de onderhandelingsdocumenten zijn vertrouwelijk, zodanig dat niet kan worden ingegaan op hun inhoud.

Tijdens de onderhandelingen bleek evenwel dat de huidige classificatie inzake post- en koeriersdiensten achterhaald is en niet langer beantwoordt aan de marktrealiteit. De classificatie gaat immers uit van de premisse dat de nationale postadministraties exclusief instaan voor de levering van "postdiensten", terwijl koeriersdiensten geleverd zouden worden door privé-ondernemingen. In de praktijk worden bepaalde types van postdiensten die niet voorbehouden zijn ook aangeboden door private operatoren en hebben sommige publieke operatoren ook koeriersdiensten in hun dienstenpakket opgenomen. Er gaan dan ook meer en meer stemmen op om de classificatie van post- en koeriersdiensten te herformuleren in het licht van de ontwikkelingen in de sector. Het voorstel dienaangaande opgesteld door de Europese Commissie brengt post- en expresdiensten onder één noemer samen ("services relating to the handling of postal items") en bevat de volgende subsectoren :

Services relating to the handling of postal items, whether for domestic or foreign destinations:

- 1. Handling of addressed written communications on any kind of physical medium, including hybrid mail services and direct mail.*
- 2. Handling of addressed parcels and packages.*
- 3. Handling of addressed press products.*
- 4. Handling of items referred to in 1 to 3 above as registered or insured mail.*
- 5. Express delivery services for items referred to in 1 to 3 above.*
- 6. Handling of non-addressed items.*
- 7. Document exchange.*
- 8. Other services not elsewhere specified*

Daartegenover staat het voorstel van de Verenigde Staten dat voorziet in een specifieke definitie van expresdiensten, in combinatie met een afzonderlijke categorie voor deze diensten in de huidige classificatie. Dit houdt in dat de sector van de communicatiediensten wordt onderverdeeld in de volgende zes subcategorieën : telecommunications, postal services, courier services, express delivery services, audiovisual services en other services. Momenteel zijn enkel de "express delivery services" niet opgenomen in de bestaande classificatielijst van communicatiediensten.

De tweede fase bestaat uit het formuleren van een initieel aanbod. Einddatum hiervoor was gepland op 31 maart 2003. De onderhandelingsronde zou moeten worden afgesloten tegen 1 januari 2005.

2.1.2. OP EUROPEES NIVEAU

Richtlijn 97/67

Op 25 november 2002 publiceerde de Europese Commissie haar verslag aan het Europees Parlement en de Raad inzake de toepassing van de Postrichtlijn (97/67/EG). Hiermee kwam ze tegemoet aan Richtlijn 97/67 die aan de Commissie de opdracht gaf om "drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn en uiterlijk op 31 december 2000 aan het Europees Parlement en aan de Raad verslag uit te brengen over de toepassing van deze richtlijn, met inbegrip van passende informatie over de ontwikkelingen in de sector, met name inzake economische, sociale, werkgelegenheids- en technologische aspecten, alsmede de kwaliteit van de dienstverlening".

Het rapport verschaft een gedetailleerd beeld van de omzetting van Richtlijn 97/67 in de verschillende lidstaten en geeft de impact ervan op de postale markt weer.

In een stand van zaken bij de omzetting van Richtlijn 97/67 naar nationaal recht stelt de Commissie vast dat alle lidstaten hun primaire wetgeving reeds hebben aangepast. Wel werd gewezen op het feit dat in vijf lidstaten, waaronder België, de omzetting van Richtlijn 97/67 tot conformiteitsproblemen heeft geleid. Meer bepaald werd de regulerende instantie in België als onvoldoende onafhankelijk aangemerkt door de Commissie. In de loop van 2002 werd een wetsontwerp houdende wijziging van het statuut van het BIPT afgewerkt om dit te verhelpen. Op 11 december 2002 werd het wetsontwerp met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector aangenomen door de Commissie voor de infrastructuur, het verkeer en de overheidsbedrijven (zie supra, punt I.1.2).

Voornaamste conclusie van het verslag van de Commissie inzake de toepassing van Richtlijn 97/67 is dat aan de belangrijkste doelstelling, de totstandbrenging van een aan minimumeisen gebonden universele dienst binnen de Gemeenschap, voldaan werd. Inzake het postmonopolie werd opgemerkt dat alle lidstaten een voorbehouden sector op of onder het maximum van de Postrichtlijn hebben. In zeven lidstaten ligt het postmonopolie onder het in de richtlijn bepaalde maximum doordat ofwel lagere drempels ten aanzien van gewichten en prijzen zijn vastgesteld ofwel bepaalde marktsegmenten (bijvoorbeeld direct mail) verder zijn opengesteld.

Het integrale verslag kan worden geraadpleegd op de webstek van de Commissie:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/postal/stud/com2002-632/com2002-632_nl.pdf.

Richtlijn 2002/39

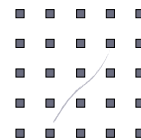
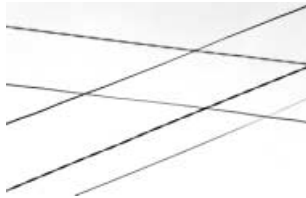
Met de goedkeuring van Richtlijn 2002/39 van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 97/67/EG met betrekking tot de verdere openstelling van de postmarkt in de Gemeenschap voor mededinging werd een scharniermoment in de liberalisering van de sector bereikt.

Richtlijn 2002/39 legt een tijdschema vast voor een trapsgewijze en beheerste openstelling van de brievenmarkt. Zij verschaft de leveranciers van de universele dienst voldoende tijd om zich aan te passen aan de gewijzigde marktomstandigheden teneinde de levering van de universele dienst in het kader van de voortschrijdende liberalisering veilig te stellen.

Een eerste fase werd ingezet op 1 januari 2003. De lidstaten kunnen sindsdien aan de leverancier van de universele dienst postdiensten blijven voorbehouden die beperkt zijn tot het ophalen, sorteren, vervoeren en bestellen van binnenlandse brievenpost, al dan niet per spoedbestelling, met een maximum gewicht van 100 gram en een prijs van minder dan driemaal het openbare tarief van brievenpost van de laagste gewichtsklasse van de snelste categorie. Op 1 januari 2006 zakken deze grenzen tot respectievelijk 50 gram en tweeënhalve keer het openbare tarief van brievenpost van de laagste gewichtsklasse van de snelste categorie.

Voorzover nodig om de levering van de universele dienst te waarborgen, kunnen direct mail en uitgaand grensoverschrijdend postverkeer voorbehouden blijven binnen de eerder genoemde gewichts- en prijslimieten.

In de richtlijn wordt de Commissie belast met het verrichten van een verkennende studie die tot doel heeft de gevolgen van een volledige marktopening voor de universele dienstverlening in elke lidstaat in te schatten. Vóór 31 december 2006 moet de Commissie haar conclusies aan het Europees Parlement en de Raad voorleggen, vergezeld van een voorstel waarin het jaar 2009 al dan niet wordt bevestigd voor de voltooiing van de interne postmarkt.

Naast de inperking van het postmonopolie werd een aanpassing van de tariefprincipes van Richtlijn 97/67 ingevoerd. Meer bepaald wordt artikel 12 van Richtlijn 97/67 aangevuld met enerzijds een bepaling die de beginselen van doorzichtigheid en non-discriminatie ook toepasselijk maakt ten aanzien van tarieven en voorwaarden die gehanteerd worden bij de toegang tot het publieke netwerk, en anderzijds het verbod van kruissubsidiëring tussen universele diensten buiten het voorbehouden gebied en inkomsten uit diensten die deel uitmaken van het voorbehouden gebied, tenzij wordt aangetoond dat zulks volstrekt noodzakelijk is om te voldoen aan specifieke verplichtingen inzake de universele dienst.

2.1.3. OP BELGISCH NIVEAU

Het derde beheerscontract

Het koninklijk besluit van 4 september 2002 keurde het derde beheerscontract gesloten tussen DE POST en de staat goed.

Het derde beheerscontract bevat naast een aantal innovaties inzake de drie categorieën van openbare dienstverlening ook bijkomende opdrachten voor het BIPT:

- Wat de brievenposttaken betreft, werd bepaald dat de staat, de dagbladuitgevers en De Post binnen zes maanden na inwerkingtreding van het derde beheerscontract een bijzondere overeenkomst zullen afsluiten. Die zal de nadere regels bepalen betreffende de distributie zelf, de kwaliteitscriteria, de controle door het BIPT, en de tarieven. Tevens werd het BIPT belast met de opdracht om, in samenwerking met De Post, een studie te realiseren met betrekking tot de voorwaarden waaraan dagbladen en tijdschriften dienen te beantwoorden om het gunstregime te kunnen genieten en dit met het oog op een eventuele actualisering hiervan.
- Inzake de financiële prestaties werd besloten de verplichting van De Post tot het verzekeren van de dienst van de effecten en kwijtschriften uit het tweede beheerscontract, af te schaffen (o.a. incasseren van kwijtschriften en handelseffecten, aanbieden ter acceptatie van wisselbrieven, vervullen van de formaliteiten van het protest...). In een structureel akkoord tussen De Post en de staat zullen maatregelen genomen worden om het risico van agressie gekoppeld aan de uitbetaling aan huis van ouderdoms- en overlevingspensioenen en van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap significant te verminderen.
- Bij de derde groep taken van openbare dienstverlening - de taken van algemeen belang en prestaties voor de staat - wordt nu ook melding gemaakt van het ter beschikking stellen van een passende infrastructuur (bijvoorbeeld via Internetterminals) in de postkantoren om de relaties tussen de burgers en de administratie te vergemakkelijken.

In het derde beheerscontract wordt bijzondere aandacht besteed aan het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening. Zo wordt uitdrukkelijk gestipuleerd dat De Post jaarlijks een zeker bedrag moet investeren in de opleiding van het personeel met voorrang voor diegenen die in contact staan met de klanten. Kwaliteitsnormen voor de brievenpost, in combinatie met nieuwe controle- en sanctiemechanismen worden vastgesteld. Een instrument voor de meting van de klantentevredenheid zal onder de controle van het BIPT worden ingesteld.

De verplichting dat in elke gemeente minstens één postkantoor of postaal servicepunt beschikbaar dient te zijn moet de efficiëntie van het kantorennet verzekeren. In samenwerking met het BIPT zal De Post een instrument ontwikkelen voor een objectieve meting van de adequaatheid van de dichtheid van het net. Nog inzake de kantoren wordt De Post de verplichting opgelegd alles in het werk te stellen om nieuwe en vernieuwde kantoren gemakkelijk toegankelijk te maken voor mindervaliden.

De omzetting van Richtlijn 2002/39

De omzetting van Richtlijn 2002/39 gebeurde bij koninklijk besluit van 7 oktober 2002 tot omzetting van artikel 1, 1 en artikel 1, 2 van Richtlijn 2002/39/EG van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 97/67/EG met betrekking tot de verdere openstelling van de postmarkt in de gemeenschap voor mededinging, gepubliceerd op 25 oktober 2002.

Schematisch kan de omzetting van Richtlijn 2002/39 wat het voorbehouden gebied betreft, als volgt worden voorgesteld:

Richtlijn 2002/39**KB 07/10/02**

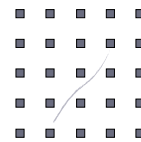
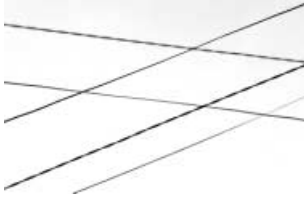
Binnenlandse brievenpost	Vanaf 01/01/03 kan binnenlandse brievenpost, al dan niet per spoedbestelling, met een maximumgewicht van 100 gram en een prijs van minder dan drie keer het openbaar tarief van brievenpost van de laagste gewichtsklasse van de snelste categorie voorbehouden worden voorzover dit nodig is om de instandhouding van de universele dienst te waarborgen (vanaf 01/01/06: 50 gram en 2,5 keer het tarief).	Vanaf 01/01/03 is binnenlandse brievenpost, al dan niet per spoedbestelling, met een prijs van minder dan driemaal het openbaar tarief van brievenpost van de laagste gewichtsklasse van de snelste standaardcategorie voorbehouden, voorzover het gewicht lager is dan 100 gram; (vanaf 01/01/06 : 2,5 keer het tarief en 50 gram).
Direct mail	Voorzover nodig om de levering van de universele dienst te waarborgen, kan direct mail voorbehouden blijven binnen de eerder genoemde gewichts- en prijslimieten.	Direct mail is voorbehouden binnen dezelfde prijs- en gewichtsgrenzen.
Inkomende grensoverschrijdende post	Kan voorbehouden blijven binnen de eerder genoemde gewichts- en prijslimieten (overweging 21 wijst op het gevaar voor misbruik bij volledige liberalisering).	Inkomende grensoverschrijdende post is voorbehouden binnen dezelfde prijs- en gewichtsgrenzen.
Uitgaande grensoverschrijdende post	Indien het noodzakelijk blijkt om de levering van de universele dienst te waarborgen, kan uitgaand grensoverschrijdend postverkeer voorbehouden blijven binnen de voormelde grenzen.	Uitgaande grensoverschrijdende post is niet in het postmonopolie opgenomen.

De nieuwe tariefprincipes waarvan melding gemaakt werd in punt 1.2.2. werden eveneens ingeschreven in de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

Secundaire wetgeving

De wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven bepaalt dat sommige aspecten inzake de regulering van de postale markt dienen geregeld te worden bij koninklijk besluit. Het gaat met name om de praktische afhandeling van het licentieregime voor de niet-voorbehouden postdiensten die deel uitmaken van de universele postdienst, de interne analytische boekhouding en de berekening van de kostprijs van de universele dienst, de evolutie van de tarieven van de universele dienst, de inhoud en eisen inzake universele dienst, de bepaling van het precieze aantal geadresseerden dat noodzakelijk is om een mededeling als "direct mail" te kunnen kwalificeren, het compensatiefonds voor de universele postdienst, de verplichtingen inzake aangifte en overdracht van activiteiten inzake postdiensten die geen deel uitmaken van de universele dienst en de correctiemaatregelen.

In de loop van 2002 werden de voorontwerpen van die besluiten voltooid teneinde een grondige bespreking in de Ministerraad mogelijk te maken. Het Instituut startte tevens met de uitwerking van een planning ter voorbereiding van de introductie van het aangifte- en licentieregime. Dit vergt noodzakelijkerwijs een versterking van het personeelsbestand bij de directie Post van het BIPT.

2.2. DE MARKT VAN DE POSTDIENSTEN

2.2.1. DE MONDIALE ECONOMISCHE CONTEXT

De wereldwijde economische omstandigheden waren ongunstig in 2002. De vertraging die in 2000 begon, verergerde door de gebeurtenissen van 11 september 2001. Het verwachte herstel voor het eerste semester van 2002 bleef uit.

Op de markt van de brievenpost, die van kapitaal belang is voor de postbedrijven, zijn de vooruitzichten voor de toekomstige groei zorgwekkend, vooral voor de bedrijven van de ontwikkelde landen. De recente dalingen van de groeicijfers, zelfs in absolute waarden, zijn te wijten aan de vooruitgang van de vervangende technologieën.

De postbedrijven zijn ook aanwezig op andere markten, zoals die van de pakjes, de financiële diensten en de verschillende nieuwe elektronische diensten. Al die markten staan open voor mededinging, maar voor de meeste postbedrijven komen de belangrijkste inkomsten nog uit de brievenpost. De postbedrijven die voor een diversifiëring van hun producten hebben gekozen (expresdiensten, logistiek en financiële producten) zien wel het aandeel van hun inkomsten uit de traditionele post verminderen.

Voor de bedrijven die op de wereldmarkt mikken, was de expansie naar de markt van de pakjes en de logistiek op internationaal vlak een belangrijke strategische tegenzet. Alle postbedrijven delen een grote zorg: inkomsten vinden ter vervanging van de inkomsten uit de brievenpost die worden bedreigd door mededinging of technologische vervanging.

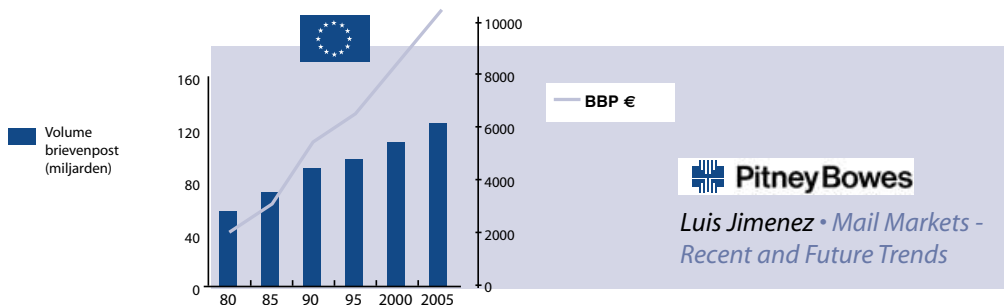
Om hun netwerken uit te breiden, nieuwe diensten te ontwikkelen of hun concurrentievoorsprong te vergroten, nemen postbedrijven hun toevlucht tot fusies, samenwerkingsverbanden en andere vormen van partnerschap.

2.2.2. DE EUROPESE ECONOMISCHE CONTEXT

GROEI- EN VERVANGINGSFENOMENEN

De groei van het volume van de briefwisseling is een belangrijke indicator voor de brievenpost. Tot midden de jaren tachtig liep deze groei parallel met de stijging van het bruto binnenlands product. Sinds de twee jongste decennia - en dit verschijnsel lijkt zich in de toekomst te zullen voortzetten - is de groei van het volume van de briefwisseling lager dan die van het bruto binnenlands product, terwijl het verschil tussen de twee van jaar tot jaar groter wordt.

VERGELIJKING TUSSEN HET VOLUME VAN DE BINNENLANDSE BRIEFPOST IN EUROPA EN HET BBP

Het ontbreken van groei op de markt van de brievenpost tijdens de twee voorbije decennia zou het gevolg kunnen zijn van een samenloop van vervanging en van een moeilijke economische context.

De vervanging is moeilijk te kwantificeren, want wanneer een gebruiker van een fysieke brief overstapt naar een andere vorm van communicatie, heeft de vervanging zelden een verhouding van 1:1. De groei van het volume van de vervangende diensten is dus geen betrouwbare maatstaf voor de vervanging.

Op dit ogenblik durft niemand meer ernstig te verklaren dat telefoongesprekken de traditionele briefwisseling in Europa en de Verenigde Staten vervangen. De elektronische post, die neerkomt op het opslaan en verzenden van informatie, heeft echter een duidelijke weerslag op het volume en het marktaandeel.

De verzending van publicaties vormt eveneens een belangrijke bron van inkomsten voor de post. Men stelt vast dat de consumenten de kranten en tijdschriften op papier niet inruilen voor de lectuur op elektronische dragers.

Reclame via Internet is in volle groei, maar de traditionele adverteerders hebben een goede complementariteit gevonden tussen "direct mail" en Internet. De grote trends op het vlak van de elektronische vervanging zijn merkbaar voor de volgende producten:

- briefwisseling van het type "Business to Consumer";
- facturen, rekeninguittreksels;
- afdruk van on-linecatalogi;
- gerichte direct marketing;
- afdruk van documentatiemateriaal.

Er moet ook op worden gewezen dat postbedrijven gebruik kunnen maken van de kansen die de nieuwe elektronische producten bieden.

De postdiensten (inzameling, transport en distributie van briefwisseling, kantoren voor detailverkoop) kunnen immers worden gebruikt voor een uitgebreid assortiment diensten met toegevoegde waarde. Een modern postsysteem kan bijdragen tot een aanbod van logistieke oplossingen voor de integratie van de gegevensstroom, de materiaalstroom en de financiële stroom. De postbedrijven kunnen ook implementatie- en distributiediensten voor elektronische handel aanbieden, naast diensten als beleggings- en stortingscentra voor ondernemingen en particulieren.

Ten slotte is men nog maar net begonnen met de verkenning en evaluatie van het aanbieden van publieke terminals met vlotte toegang tot Internet in de postkantoren voor de detailverkoop.

Zelfs "cyberspace" heeft een materiële dimensie. Het is daar dat de vraag naar betrouwbare postdiensten heel groot is en zal blijven.

DE GROTE OPERATOREN

Duitsland: Deutsche Post

In juni 2002 verplichtte de Europese Commissie het Duitse postbedrijf om meer dan 550 miljoen EUR staatssteun terug te betalen. De Commissie verwijt Deutsche Post dat het bedragen die waren toegekend als subsidie voor zijn openbardiensttaken, heeft gebruikt om het tekort van zijn activiteit in het transport van pakjes aan te vullen. Deutsche Post is in beroep gegaan bij het Europees Hof van Justitie.

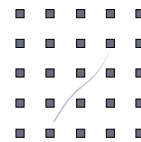
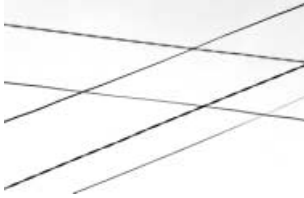
In september 2002 heeft Deutsche Post zijn participatie in DHL verhoogd van 51 naar 76 %. Deutsche Post heeft 610 miljoen EUR betaald om die bijkomende 25 % te verwerven. Via DHL wil Deutsche Post zich wereldwijd positioneren als de logistieke groep bij uitstek.

De voogdijoverheid van de Britse post heeft Deutsche Post een voorlopige vergunning toegekend om zijn koeriersdiensten gedurende een jaar in Groot-Brittannië aan te bieden.

Frankrijk: La Poste

La Poste heeft Tem'Post gelanceerd, een dienst die grote bedrijven vaste distributietermijnen garandeert voor hun massamailings, op straffe van terugbetaling van 30 tot 100 % van de frankeerwaarde. Op die manier wil La Poste de klanten behouden van de 3.000 tot 4.000 betrokken ondernemingen. In het kader van de openstelling voor mededinging van de Europese markt van de briefwisseling vormen zij een belangrijke doelgroep.

La Poste heeft de geboorte aangekondigd van de elektronische aangetekende brief. Sinds november 2002 kunnen bedrijven en openbare besturen via het internet aangetekende brieven verzenden.

Groot-Brittannië: Royal Mail

In de eerste maanden van het jaar 2002 noteerde Royal Mail een verlies van 545 miljoen pond ($\pm$ 846 miljoen EUR).

Daarnaast heeft Royal Mail een akkoord bekendgemaakt met Deutsche Post voor de distributie van brieven die van Duitsland naar Groot-Brittannië worden gestuurd. Het is de eerste keer dat de historische operator de "laatste kilometer" van zijn net voor een derde openstelt. De Engelse postmarkt is dus al gedeeltelijk geliberaliseerd (we herinneren eraan dat ook Hays op het Britse grondgebied actief is inzake de grote afgiften). In april 2007 zal de markt volledig openstaan voor mededinging.

De onderneming heeft een heel ingrijpende reorganisatie doorgevoerd die op termijn tot een verlies van 30.000 van de 220.000 bestaande banen zou moeten leiden. De reorganisatie past in de geplande volledige liberalisering van de markt in 2007. Royal Mail verwacht door de liberalisering 30 % van zijn omzet te verliezen.

Nederland: TPG

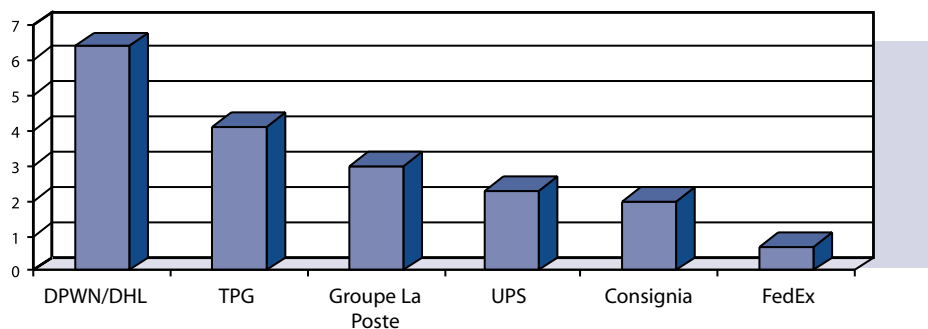
De Nederlandse postgroep heeft in het tweede kwartaal van 2002 een nettowinst van 145 miljoen EUR opgetekend, een stijging van 17,9 % tegenover het vorige jaar. De directie van de groep houdt zich aan haar groeiverwachting van 5 % tot 10 % van de nettowinst op de verrichtingen voor het hele jaar 2002.

OVERIGE POSTDIENSTEN

Pakjes

Naast de briefwisseling leveren de postbedrijven nog andere diensten. De markt van de pakjes, weliswaar kleiner dan die van de brievenpost, is belangrijk voor de postbedrijven. Zo vertegenwoordigt de markt van de pakjes in Europa ongeveer 30 miljard EUR en maken de postbedrijven hier deel uit van de grote operatoren, zoals de twee volgende grafieken duidelijk tonen:

MARKT VAN DE PAKJES IN EUROPA IN 2001 (IN MILJARD EUR)

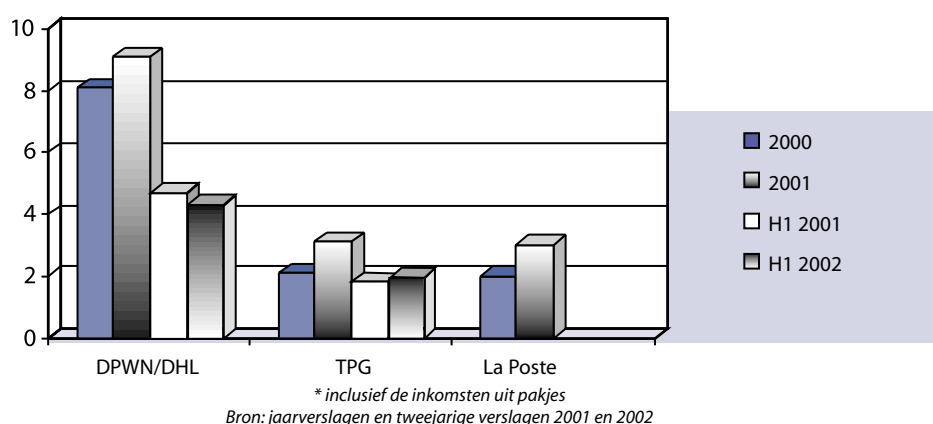

Bron: UPU : "Le secteur postal en octobre 2002"

Logistiek en financiële diensten

De logistieke activiteiten van DPWN en TPG worden beschreven in afzonderlijke rapporten en vormen op zich een belangrijke sector. Voor de andere postbedrijven zijn de logistieke activiteiten relatief minder belangrijk en halen ze soms, zoals bij La Poste - Frankrijk hetzelfde rendement als de pakjes. De volgende grafiek toont de omzet van de grote Europese operatoren tijdens de jongste jaren.

INKOMSTEN VAN DE BELANGRIJKSTE EUROPESE OPERATOREN (IN MILJARD EUR)

Veel postbedrijven verstrekken financiële diensten, maar de reikwijdte en het belang ervan variëren. De twee ondernemingen waarvan de financiële diensten een belangrijke plaats innemen, zijn DPWN en La Poste - Frankrijk.

2.2.3. DE BELGISCHE ECONOMISCHE CONTEXT

De Post

In België is De Post, een publiekrechtelijke naamloze vennootschap, de historische postoperator. Het met de staat afgesloten beheerscontract belast haar met de universele dienst.

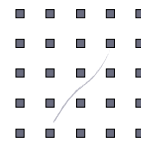
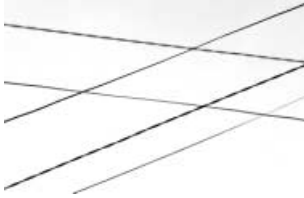
De twee hoofdactiviteiten van De Post zijn:

- de behandeling van de nationale en internationale briefwisseling, die goed is voor 81 % van de omzet;
- het beheer van de verkooppunten en hun producten/diensten.

De Post biedt eveneens via haar filialen/business units de volgende diensten aan:

- spoedbestellingen/producten en enkelvoudige pakjes via Taxipost;
- de behandeling van documenten via Exbo;
- digitaal drukwerk, enveloppen, verzending, elektronische archivering en beheer via Asterion;
- de distributie van kranten, tijdschriften en niet-geadresseerde zendingen via Deltamedia;
- "Data Marketing", "Strategic planning", productie, "Reponse management", Artis-Historia via Vicindo.
- volledige oplossingen inzake de beveiligde communicatie van elektronische documenten op Internet via Certipost.

De Post heeft ongeveer 40.000 medewerkers en oefent haar activiteiten uit via een netwerk van 1.352 postkantoren. In 2001 bedroeg haar omzet 1.824 miljoen EUR met een nettoresultaat van 38 miljoen EUR. In november 2002 lanceerde De Post de categorieën voor brievenpost PRIOR/NON PRIOR. De maand daar-

op stichtte het bedrijf een joint venture met Belgacom in het kader van de e-diensten en sloot het een nieuw samenwerkingsakkoord af met Fortis over de Bank van De Post.

Het strategische plan 2002 steunt in essentie op de volgende elementen:

De kwaliteit, de algemene service aan de klanten - in alle aan de post gerelateerde activiteiten - en de vermindering van de kosten zijn de drie pijlers van het strategische plan dat De Post moet voorbereiden op de beslissende stap van de openstelling van de markt in 2006:

- **Kwaliteit:** De Post heeft zich opnieuw ertoe verbonden de kwaliteitsnormen na te leven die opgenomen zijn in het beheerscontract voor het beheer van gegevensbanken en het beheer van documenten: al die activiteiten vormen een volledige keten van postactiviteiten, van het ontwerp tot de behandeling en de bestelling van documenten en mailings. De Post wil haar aanwezigheid op alle vlakken van die "keten" versterken.
- **Vermindering van de kosten:** de uitvoering op het terrein van de door de directie als prioritair beschouwde projecten moet belangrijke kostenbesparingen mogelijk maken.

Dit plan legt bovendien de nadruk op de essentiële rol van de traditionele specialiteiten van De Post:

- De behandeling van post ("mail") zal een beslissende rol spelen in de toekomst van de Belgische post. De Post boekt hier vandaag bijna 85 % van haar omzet. In 2007 zal deze activiteit nog steeds goed zijn voor 80 %, ondanks een teruglopende markt (voor de volgende 5 jaar verwacht men een daling van het postvolume van 8 %) en de openstelling voor mededinging.
- De postkantoren blijven een belangrijke rol spelen en De Post zal de nodige middelen inzetten om haar net van kantoren te positioneren als een efficiënte distributieketen voor bankproducten, verzekeringsproducten, postproducten en nabijheidsdiensten.

De andere in België actieve postoperatoren

Naast de vier grote internationale integratoren (DHL, FEDEX, TNT, UPS) die ook in België in de sector van de snelpost aanwezig en actief zijn, merkt men de opkomst van koeriersbedrijven die sterk gespecialiseerd zijn in bepaalde segmenten van de postmarkt.

Het bedrijf KIALA bijvoorbeeld is gespecialiseerd in de bestelling van pakjes voor de postorderverkoop op leveringspunten (winkels...).

De concurrenten uit de buurlanden worden eveneens actief op de Belgische markt. Chronopost International, een filiaal van het Franse La Poste, heeft zijn aanwezigheid in België versterkt. Chronopost heeft zijn dienstengamma uitgebreid met de levering van pakjes tot 70 kg, dag en nacht. Tot in het midden van het jaar 2002 beperkte het zich tot de spoedbestelling van pakjes van maximaal 30 kilo in D+1. Alle activiteiten zijn gegroepeerd in Zaventem, waar Chronopost nu zijn maatschappelijke zetel heeft en waar een volledig nieuw sorteercentrum van 7.200 m² is gebouwd met een verwerkingscapaciteit van 10.000 enveloppen en pakjes per dag.

De firma SPRING (joint venture tussen TPG, Consigna en Singapore Post) distribueert dagelijks overal ter wereld alle soorten commerciële briefwisseling, catalogi en facturen. Spring onderscheidt zich van de andere koeriersdiensten doordat het de levering verzorgt tot in het land van bestemming, waar ze wordt overgenomen door de nationale post. In België bedraagt de omzet 23 miljoen EUR en vertegenwoordigt hij een marktaandeel van 10 %.

Deutsche Post controleert in België de bedrijven DHL, Danzas, Air Express, Van Gend & Loos, Van Osseau, Pieters en PBA, die ongeveer 5800 mensen tewerkstellen.

De postsector telt in België naar schatting minstens 600 bedrijven en zelfstandigen.

2.3. OPERATIONELE OPDRACHTEN VAN HET INSTITUUT

2.3.1. OP NATIONAAL VLAK

Kwaliteitsmetingen

In het derde beheerscontract tussen De Post en de staat (art. 18) verbindt De POST zich ertoe zoveel mogelijk prioritaire zendingen, dus post die als brief gefrankeerd is, te bestellen op de eerste werkdag (zaterdag uitgezonderd) na hun afgifte voor de laatste nuttige lichte van de brievenbus, of na hun afgifte op het postkantoor of hun afhaling ter plekke.

DE POST verbindt zich tot distributiemijnen :

- minstens 91 % van de binnenlandse post binnen D+1;
- minstens 97 % van de binnenlandse post binnen D+2.

Die termijnen moeten onder toezicht van het BIPT worden gemeten.

Na een aanbesteding werd de opdracht voor de meting van de verzendingstermijnen toevertrouwd aan de firma ASPEMAR. Het project voor de meting van de verzendingstermijn is BELEX gedoopt.

BELEX is een methode voor het meten van de verzendingstermijn van prioritaire en niet-prioritaire post volgens de Europese norm EN 13850. Het project bestaat erin onherkenbare testzendingen te versturen (74.000 per jaar) en van elke zending de verzendingstermijn te meten.

De enveloppen worden in heel België verstuurd volgens "routes" die representatief zijn voor de werkelijke poststromen. Het uur van verzending en de dag van aankomst van de testzendingen worden aan de centrale computer van de firma ASPEMAR meegedeeld door particulieren en ondernemingen die volledig onafhankelijk zijn van De Post. De computer berekent vervolgens per maand het percentage van de post die beschouwd wordt "op tijd" te zijn besteld.

Het BIPT heeft dit project in twee kwartalen van 2002 doorgelicht. De audit heeft aanleiding gegeven tot methodologische opmerkingen maar heeft de relevantie van de via BELEX verkregen resultaten niet in het gedrang gebracht.

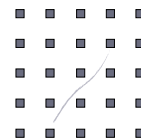
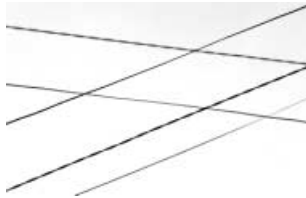
Voor het jaar 2002 waren de resultaten van de kwaliteitsmetingen als volgt:

	D+1	D+2
standaardbrieven < 50 g, prior	82,3%	95,6%
brieven groot formaat < 50 g, prior	79,5%	94,5%
verzendingen < 20 g, prior	81,9%	95,5%
verzendingen tussen 51 en 350 g, prior	79,1%	94,1%
alle soorten verzendingen	82,1%	95,5%

Deze cijfers tonen in vergelijking met het jaar 2001 een verbetering voor D+1, met een vooruitgang van 7,2 %. De door het beheerscontract opgelegde norm van 91 % is echter niet bereikt. Voor D+2 is er een terugval van 1,1 % en werd de norm van 97 % evenmin bereikt.

Berekening van de kostprijs van de universele dienst

Volgens artikel 144septies moet het BIPT erop toezien dat De Post in haar interne analytische boekhouding een onderscheid maakt tussen de gereserveerde rekeningen, de niet-gereserveerde rekeningen die deel uitmaken van de universele dienst, en de andere diensten.

Overeenkomstig artikel 144*undecies* heeft het Instituut op basis van de analytische boekhouding van De Post de kostprijs berekend van de voorbehouden en niet-voorbehouden universele dienst.

Follow-up van het beheerscontract

Het Instituut heeft de onderhandelingen bijgewoond tussen de krantenuitgevers, De Post en de staat. Deze onderhandelingen hebben tot doel een driepartijenovereenkomst op te stellen die de tarieven, de kwaliteitsnormen en de distributievoorwaarden voor de dagbladpers in België zal bepalen.

Het Instituut begeleidt De Post bij de invoering van een nieuw instrument om de klantentevredenheid te meten. Dankzij dit instrument zal men op termijn regelmatig tevredenheidsindicatoren voor De Post kunnen publiceren.

Het beheerscontract bepaalt dat het BIPT samen met De Post een studie zal verrichten met betrekking tot de voorwaarden bepaald in de artikelen 14 en 15 van het koninklijk besluit van 12 januari 1970 betreffende de erkenning van dagbladen en tijdschriften, met de bedoeling die eventueel te actualiseren. Daartoe is een gezamenlijke werkgroep opgericht. Het BIPT heeft de Belgische situatie met die van de overige Europese landen vergeleken. De criteria voor de erkenning van tijdschriften worden aangepast. Die taak zal in 2003 worden voortgezet.

Toezicht houden op de naleving van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven - klachtenbehandeling

In 2002 bereikten het BIPT een aantal klachten van diverse aard.

Vooreerst waren er de klachten van De Post tegen diverse privé-operatoren wegens de schending van het postmonopolie. Aan de basis van deze klachten lagen de activiteiten van bedrijven die postdiensten verzorgen voor de medische en de juridische sector. Die operatoren distribueren brieven met een gewicht van minder dan 350 gram en een prijs die lager is dan vijfmaal het openbaar tarief, waardoor ogenschijnlijk inbreuk gemaakt wordt op het postmonopolie zoals omschreven in artikel 144*octies* van de wet van 21 maart 1991. Bij de analyse van de klacht ging het BIPT na in hoeverre de door de aangeklaagde operatoren verstrekte postdiensten verschillen van de universele dienst. Volgens Richtlijn 97/67 maken postdiensten die sterk verschillen van de conventionele diensten immers geen deel uit van de universele dienst, zodat er geen redenen zijn om die diensten aan de leveranciers van de universele dienst voor te behouden.

Ook de ontwikkeling van de elektronische postdiensten roept juridische vragen op, enerzijds wat de compatibiliteit met de postwetgeving betreft, anderzijds inzake de naleving van de mededingingsregels.

In 2002 volgde het Instituut de ingebrekestelling van België door de Europese Commissie inzake de elektronische aangetekende zendingen. De ingebrekestelling was het gevolg van een klacht door het Leuvense HyperTrust dat zich specialiseert in aangetekende e-mails, en resulteerde in de afschaffing van het monopolie van De Post voor elektronische aangetekende zendingen: artikel 172, 3° van de programwet van 2 augustus 2002 geeft De Post louter het alleenrecht op fysieke aangetekende zendingen.

Ondertussen lanceerde ook De Post zich via haar filiaal E-services op de markt van de elektronische zendingen. Met de creatie van een elektronische brievenbus garandeert deze dochteronderneming, inmiddels omgedoopt tot Certipost na de oprichting van een joint venture met Belgacom, onder meer beveiligde en geïdentificeerde e-mail. Dit lokte bij ISPA, de vereniging van internet-serviceproviders, de bedenking uit dat er een verhoogd risico bestaat dat De Post zijn dominantie positie op de markt van de traditionele brievenpost misbruikt en zo de levensvatbaarheid van de commerciële internetproviders nefast beïnvloedt. De grieven van ISPA, neergelegd in een position paper, werden door het BIPT ontleed. Intussen heeft de Raad voor de Mededinging de oprichting van de joint venture goedgekeurd, zij het onder bepaalde voorwaarden.

Studies van het BIPT

Tot de opdrachten van het BIPT behoort eveneens het uitvoeren van onderzoeken en studies in verband met de postdiensten. In 2002 werden de volgende onderwerpen geanalyseerd :

Uitwisselingskantoren in het buitenland

In 2002 voerde het BIPT een studie uit naar de impact van het GATS op de uitwisselingskantoren in het buitenland. Dit zijn postkantoren die door een postale administratie werden opgericht op het territorium van een ander land, om ter plekke te kunnen concurreren met de eigen postale administratie van dat land.

Noodzakelijkerwijze vangt de oefening aan met een uiteenzetting van de voorschriften gehanteerd binnen de Wereldpostvereniging (UPU) en het GATS, waarna de aandacht gevestigd wordt op mogelijke onverenigbaarheden tussen de regels van de Wereldhandelsorganisatie en sommige UPU-praktijken. De respectieve agenda's van beide instanties vertrekken immers van uiteenlopende standpunten: terwijl de Wereldhandelsorganisatie de vrijmaking van de wereldhandel nastreeft, onder meer door de opheffing van discriminerende maatregelen, bestaat de hoofddoelstelling van de UPU erin aan éénieder de toegang tot betrouwbare postdiensten te verzekeren tegen een redelijke prijs, waarbij aan ontwikkelingslanden minder strenge eisen worden opgelegd dan aan geïndustrialiseerde landen (zie infra).

Definiëring

Met het onderzoek van een aantal klachten die De Post bij het BIPT indiende wegens schending van het postmonopolie ondervond het Instituut de noodzaak om aan de sector duidelijkheid te verschaffen over de precieze inhoud van diensten die voldoende onderscheiden zijn van de gereserveerde universele postdienst en dus niet voorbehouden kunnen worden.

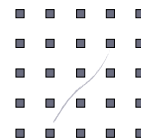
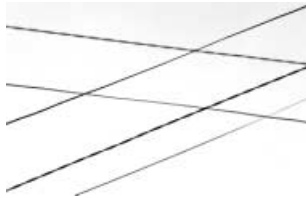
Daarom werd eind 2002 onder meer aangevangen met een studie van het begrip nieuwe diensten uit overweging 21 van Richtlijn 97/67. De werkwijze die het BIPT hierbij hanteert bestaat in het duidelijker situeren van de definitie van de universele postdienst, zodat diensten die niet aan deze omschrijving beantwoorden als niet-universele diensten beschouwd zullen worden en bijgevolg niet voorbehouden kunnen worden.

De vier stappen van het postale proces, namelijk het ophalen, het sorteren, het vervoer en de distributie, worden in een nota ontleed om een bevattelijke begripsbepaling van deze termen op te stellen. Zodra een sluitende definitie van het postale proces voorhanden is, zal het BIPT in staat zijn de indicatoren te identificeren die erop wijzen dat de dienst sterk verschilt van de universele postdienst.

Reglementaire afmetingen van brievenbussen

In 2002 werd door het BIPT een overleg georganiseerd over de problematiek van de afmetingen van brievenbussen. Het doel van dat overleg bestaat in het verkrijgen van een algemeen overzicht van de bedingsmoeilijkheden te wijten aan de niet-reglementaire afmetingen van brievenbussen van particulieren. Het overleg kan eventueel uitmonden in de formulering van een voorstel tot wijziging van de wetgeving terzake.

2.3.2. OP INTERNATIONAAL VLAK

Europees Comité voor postregulering (CERP)

In 2002 werd Jean-Luc Dutordoit, administrateur van het BIPT, verkozen tot voorzitter van het CERP. Het Instituut zette zijn actieve deelname aan de werkzaamheden binnen de vier werkgroepen van het CERP voort. De volgende thema's stonden in 2002 op de agenda :

Werkgroep " UPU-aangelegenheden "

De thema's die in de loop van 2001 aangevat zijn, zijn in 2002 voortgezet. Toch is bijzonder nagedacht over de begrippen " postbestuur " en de functies van " regulator " alsook over de uitwisselingskantoren in het buitenland. Er zijn verslagen voorgelegd over de vergaderingen van het Raadgevend Comité, de Raad van beheer en de Raad voor postexploitatie van de Wereldpostvereniging. Bovendien werd een begin gemaakt met de organisatie van de voorbereiding van het volgende Congres van de UPU, dat in 2004 zal plaatsvinden in Boekarest.

Werkgroep "Regelgevingskwesties"

Binnen de werkgroep "Regelgevingskwesties" ging de aandacht in 2002 vooral uit naar de nieuwe Richtlijn 2002/39 en haar omzetting naar nationaal recht in de verschillende lidstaten. Op aangeven van het BIPT bestudeerden de leden de vraag hoe invulling diende gegeven te worden aan het begrip "nieuwe diensten" uit overweging 21 van Richtlijn 97/67 bij gebrek aan een verduidelijking van dit concept in Richtlijn 2002/39. De werkgroep volgde daarnaast de GATS-onderhandelingen en bood een forum voor discussie inzake diverse regelgevingskwesties zoals de toegang tot het postale netwerk.

Werkgroep "Economische aangelegenheden"

In het jaar 2002 behandelde deze werkgroep in hoofdzaak de volgende twee onderwerpen: de algemene principes inzake analytische boekhouding en de prijsreguleringsystemen.

Daarnaast werden tal van onderwerpen van nabij gevolgd :

- de follow-up van de werkzaamheden bij de UPU inzake eindrechten, die moeten resulteren in een nieuw UPU-eindrechtensysteem (het systeem waarbij een postale administratie van het ene land een vergoeding uitbetaalt aan een ander land voor de bedeling van haar correspondentie bestemd voor dit land);
- de kostprijs en de financiering van de universele dienstverlening;
- de problematiek van de BTW.

Projectgroep "boekhouding"

Binnen de werkgroep "Economische aangelegenheden" werd de projectgroep "Boekhouding" opgericht om een CERP-aanbeveling inzake interne analytische boekhoudregels gebaseerd op beste-praktijkoplossingen te formuleren. Uitgaande van de ervaringen van een aantal nationale regelgevende instanties, waaronder België, werd in 2002 het definitieve eindrapport opgesteld met als titel: "CERP Recommendation on Best Practices for Cost Accounting Rules".

Werkgroep "Normalisatie"

In het kader van de Europese Richtlijn bespreekt en analyseert deze werkgroep de normalisatiewerkzaamheden van het Europees Comité voor Normalisatie (CEN/TC 331 Postal services). Het jaar 2002 was een cruciaal jaar daar veel standaarden hun eindfase hebben bereikt, onder andere de methode om de verzendingstermijnen voor prioritaire zendingen te meten volgens de eind-tot-einddienstverlening, de gestandaardiseerde methode voor de behandeling van klachten van gebruikers. De lidstaten hebben zich tegenover de Europese Commissie geëngageerd om deze standaard toe te passen bij de leverancier van de universele dienst voor de binnenlandse prioritaire zendingen vanaf 1 januari 2004 en voor de grensoverschrijdende prioritaire zendingen vanaf 1 januari 2005.

CEN/TC 331 " Postal Services"

De CEN/TC 331 Postal Services harmoniseert op Europees niveau de kwaliteitsnormen en de technische specificaties. Deze technische normalisatie is onontbeerlijk om de interoperabiliteit tussen de diverse nationale netwerken en een efficiënte universele dienst in de Unie te bevorderen.

Het BIPT volgt de Europese normalisatiewerkzaamheden en in het bijzonder de kwaliteitsstandaards die het CEN (Europees Comité voor Normalisatie) voor de Europese Commissie ontwikkelt. Het jaar 2002 was een cruciaal jaar daar veel standaarden hun eindfase hebben bereikt en officieel werden gepubliceerd, onder andere:

- EN 13850 "Postal services – Quality of service – Measurement of the transit time of end-to-end services for priority mail and first class mail". Deze standaard uniformeerde de methode om de verzendingstermijnen voor prioritaire zendingen te meten van eind-tot-einddienstverlening voor prioritaire post.
- EN 14137 "Postal services – Quality of service – Measurement of loss of registered mail". Deze standaard uniformeerde de methode om het verlies inzake aangetekende zendingen te meten.
- EN 14012 "Postal services – Quality of service – Measurement of complaints and redress procedures". Deze standaard ontwikkelde een gestandaardiseerde methode voor de behandeling van klachten van gebruikers.

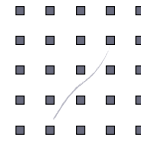
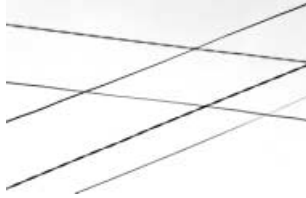
De Wereldpostvereniging (UPU)

Het grote gebeuren van het jaar 2002 was de Strategische Conferentie die van 29 tot 31 oktober plaatsvond in Genève. De conferentie verzamelde een groot aantal persoonlijkheden op postaal gebied uit de hele wereld en boog zich over de toekomst van de postsector. De toekomstige rol van de overheid, de regulatoren, de operatoren en de UPU werd in detail besproken :

- De staat als aandeelhouder.
De staat moet zich bewust zijn van het feit dat hij een drijfkracht is die actief is in de liberalisering van de postsector. Indien de staat wil dat de postoperator diensten levert die de markt niet levert, zal dat een zekere invloed hebben op de financiële slagvaardigheid van de historische operator. De rol van de staat en van de eigenaar verandert aanzienlijk in een context van liberalisering.
- De regulatoren
De regulatoren zullen erg betrokken en actief moeten zijn in het proces van de hervorming van de postmarkt. De structuren waarin de regulatoren zich moeten plaatsen, zijn complexer dan voorheen (internationale context, opkomst van logistieke diensten).
- De operatoren
De operatoren moeten zich voorbereiden op de liberalisering van de postsector ook al vergt dat tijd, zowel door hun omvang als door de gewoonten inzake handelspraktijken die men zich eigen moet maken. Dat vereist ook een herziening van het beleid inzake management van de human resources. De operatoren in de industrielanden moeten toegang hebben tot kapitaalbronnen om de bestaande infrastructuur te versterken en investeringen te doen voor modernisering en aanpassing aan het nieuwe soort van vraag (Internet en andere).
- De UPU
De UPU zal zich opnieuw over de eindrechten moeten buigen (het systeem waarbij een postale administratie van het ene land een vergoeding uitbetaalt aan een ander land voor de bedeling van haar correspondentie bestemd voor dit land) en opnieuw de problematiek aan de orde moeten stellen, alsook de pistes inzake technische samenwerking en het delen van knowhow. Bovendien zal de expansie van de markten meer rechtsgeschillen doen ontstaan, die op supranationaal niveau zullen moeten worden beslecht.

Parallel met de Strategische Conferentie heeft de UPU haar werkzaamheden voortgezet. In de loop van 2002 heeft België de meeste dossiers die eraan waren toevertrouwd afgerond, namelijk de aansprakelijkheid van postbesturen en de uitgave van het meertalige vocabularium dat aan de postdienst aangepast is. De uitwerking van dat glossarium, waartoe het Congres van Brussel in 1952 beslist heeft, is bedoeld om de toepassing van de Akten van de UPU te vergemakkelijken. Een precieze en gelijkvormige terminologie maakt het immers mogelijk om in alle lidstaten van de Vereniging een identieke interpretatie van die Akten te waarborgen. Om dat werk actueel te houden wordt in principe om de vijf jaar een bijgewerkte versie gepubliceerd. De Franse termen worden vertaald in het Duits, het Engels, het Arabisch, het Chinees, het Spaans, het Portugees en het Russisch.

De kwestie van de installatie van uitwisselingskantoren in het buitenland door postondernemingen is op tweeërlei niveau van groot belang. Wat is enerzijds de aard van de behandelde post, en hoe moeten anderzijds de WTO-regels compatibel worden gemaakt met de Akten van de UPU. Daarnaast blijft de kwestie van de uitwisselingskantoren in het buitenland actueel. Uitwisselingskantoren in het buitenland zijn instellingen die internationale post verwerken en toebehoren aan het postbestuur van een gegeven land, maar die op het grondgebied van een ander land worden opgericht en daar functioneren. Los van het commerciële aspect zijn zij van kapitaal belang voor de regulator. De kwestie van het statuut van bui-

tenlandse uitwisselingskantoren in het GATS doet immers een reeks principiële vragen rijzen omtrent de betrekkingen tussen de UPU en de WTO. Het GATS, dat tot stand is gekomen om de beperkingen op uitwisselingen af te schaffen, stelt immers een aantal traditionele regels van de UPU ter discussie, waardoor tussen de twee stelsels conflicten kunnen ontstaan. Van haar kant is de UPU opgericht om de samenwerking tussen de postbesturen te vergemakkelijken, hetgeen impliceert dat de postbesturen anders worden behandeld dan de overige postoperatoren. Bovendien leidt het systeem van de eindrechten dat bij de UPU van kracht is, tot een positieve discriminatie ten voordele van de ontwikkelingslanden.

3

Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie

3.1. Organisatie	p 56
3.2. Personeel	p 56
3.3. Logistieke en financiële ondersteuning	p 57
3.4. Begroting	p 58
3.4.1. Het BIPT - regulator voor postdiensten en telecommunicatie	p 59
3.4.2. De Ombudsdienst voor telecommunicatie	p 59

3.1. ORGANISATIE

Administrateur-generaal en leidend ambtenaar

Eric Van Heesvelde

Directie I – Algemeen beleid

BEVOEGDHEDEN
Algemeen beleid
Kamer voor interconnectie
Verzoeningsprocedures en administratieve beslissingen

Directeur-generaal

Georges Denef

Directie II – Telecommunicatie

BEVOEGDHEDEN
Strategisch beleid
Regelgevingskader en juridische kwesties
Beheer van openbare netwerken en diensten : vergunningen en aangiften
Internationale betrekkingen
Nummering
Statistieken
Raadgevend Comité voor de telecommunicatie
Controle met betrekking tot de wet van 21 maart 1991

Administrateur

Freddy Baert

Directie III – Telecommunicatie

BEVOEGDHEDEN
Vergunningen voor private radionetwerken
Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum
Marktbewaking voor radio- en eindapparatuur
Notificaties radioapparatuur
Frequentiebeheer
Examens voor radiogebruikers

Administrateur

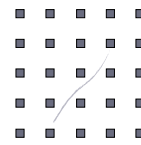
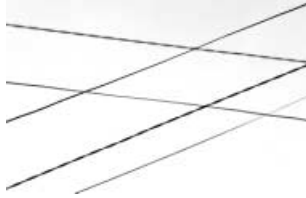
Jean-Luc Dutordoit

Directie IV – Postsector

BEVOEGDHEDEN
Strategisch beleid en regelgevingskwesties
Internationale betrekkingen
Raadgevend Comité voor de postdiensten

Directie V – Logistieke en financiële ondersteuning

BEVOEGDHEDEN
Human resources
Opleiding
Financiën
Aankopen
Organisatie
Informatica
Vertaling

3.2. PERSONEEL

Einde 2002 bedroeg het personeelsbestand van het Instituut 193 statutaire eenheden, gespreid als volgt : 55 personeelsleden van niveau 1, 124 van niveau 2 en 17 van niveau 3.

Ter compensatie van de gehele of gedeeltelijke onbeschikbaarheid van een aantal personeelsleden (loopbaanonderbreking, vrijwillige vierdagenweek, ...) of om te voldoen aan de wettelijke verplichting tot het tewerkstellen van jongeren in het kader van het Rosettaplan, werd dit statutair personeel aangevuld met een aantal contractuele personeelsleden, waarvan er eind 2002 nog 11 in dienst waren.

Op enkele betrekkingen na werden in de loop van 2002 de aanwervingen gerealiseerd ter verwezenlijking van de door de Ministerraad goedgekeurde kaderuitbreiding waardoor het functionele BIPT-kader op 218 eenheden werd gebracht. Vermits daarenboven een aantal van die bijkomende betrekkingen uitsluitend door promotie opgevuld kunnen worden, werden tevens de daartoe nodige bevorderingsprocedures ingezet.

Anderzijds was 2002 het jaar waarin, ter voorbereiding op de ophanden zijnde wijziging van de rechts-persoonlijkheid van het Instituut, studies werden gemaakt van de directe weerslag hiervan op de huidige reglementaire en statutaire bepalingen. Hierbij werd tevens rekening gehouden met het onrechtstreekse effect van de Copernicushervormingen doorgevoerd bij het federaal ambt.

Inzake de vorming van het personeel, hebben de techniciens intern les kunnen volgen inzake radiocom-municatietechniek.

Onze ingenieurs konden opleidingen in verband met hun huidige of toekomstige activiteiten volgen in de "Ecole nationale supérieure des télécommunications" te Parijs.

Wat het taalonderricht betreft, is Engels nog altijd de meest gevolgde taalcursus, maar dit jaar hebben wij de wijzigingen in de door Selor georganiseerde taalexamens aangegrepen om de studie van de tweede landstaal aan te moedigen.

3.3. LOGISTIEKE EN FINANCIËLE ONDERSTEUNING

De logistieke ondersteuning van het BIPT legt in het bijzonder de nadruk op een vijftal facetten :

- het correct installeren en uitrusten van het personeel;
- het beheer en onderhoud van gebouwen en materiaal;
- het centraliseren van alle aankopen en externe consultancy;
- het globale financiële beheer, zowel qua inkomsten als qua uitgaven; in het bijzonder gaat het hier om de boekhouding en de begrotingsopmaak en controle;
- ondersteuning bij het afsluiten van contracten ten behoeve van andere diensten.

Concreet werd in 2002 het meubilair in het controlecentrum te Luik (NCS) nieuw uitgerust en werd de realisatie van een technisch meetstation per centrum voortgezet.

In 2002 lag het accent in een herschikking van het financiële beheer, door op basis van een intern geschreven informaticaprogramma de centrale rol van de boekhouding verder uit te bouwen. Het moet het mogelijk maken om tot een meer uniforme controle te komen op alle verrichtingen met een financiële impact. Daartoe werd de boekhouding qua personeelsbezetting versterkt tot vijf eenheden.

De samenwerking met de Ombudsdienst voor telecommunicatie verloopt vanuit logistiek en boekhoudkundig oogpunt vlot. De logistieke diensten werken op dit punt ondersteunend, ook voor de Ombudsdienst.

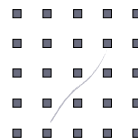
Op het vlak van de technische uitrusting, van belang opdat het BIPT zijn controleopdracht naar behoren kan uitvoeren, werden ook in 2002 belangrijke investeringen gedaan: 554.000 euro voor zuiver technische meetapparatuur en stelselmatige uitrusting van de voertuigen, 463.000 euro aan informaticamateriaal, inclusief software en programma's die verwant zijn met de meetapparatuur, en 95.000 euro voor de aankoop van wagens waarmee de controles worden uitgevoerd.

Op het vlak van de informatica kunnen de volgende investeringen als belangrijkste worden vermeld:

- het gedeeltelijk planmatig vernieuwen van het informaticamateriaal, in het bijzonder met de installatie van nieuwe servers;
- de verdere uitwerking van het frequentiebeheersprogramma;
- het migreren van het BIPT op het Microsoft-netwerk;
- het uitbouwen van de boekhouding.

Het financiële beleid laat zich kenmerken door een strikte budgettaire beheersing en een gezonde benadering inzake afdwingen van de beste marktvoorwaarden.

In de bijgevoegde tabellen worden de realisaties 2002 weergegeven van het BIPT-regulator en - afzonderlijk - van de Ombudsdienst voor telecommunicatie.

3.4. BEGROTING

3.4.1. HET BIPT - REGULATOR VOOR POSTDIENSTEN EN TELECOM- MUNICATIE

INKOMSTEN 2002		UITGAVEN 2002	
Terugvorderingen	97.901	Personeel	10.106.589
Vergunnings- en controlerechten voor private radiocommunicatie	27.698.213	Werking	3.800.228
Publieke vergunningsrechten	3.161.274	Investeringsuitgaven	1.183.252
Goedkeuringsrechten van eindapparatuur	0		
Post	0	Nationale en internationale organisaties (ITU / UPU / CCRM...)	1.686.738
Geboekte minwaarden	-5.363	Schatkistverrichtingen ³⁵	13.500.000
Diversen	10.065	CF/RT ³⁶	2.656.565
Totaal	30.962.090	Totaal³⁷	32.933.372

3.4.2. DE OMBUDSDIENST VOOR TELECOMMUNICATIE

INKOMSTEN 2002		UITGAVEN 2002	
Terugvorderingen	0	Personeel	712.018
Prestaties voor derden (bijdrage sector)	1.154.667	Werking	333.085
		Investeringsuitgaven	12.940
		Overkoepelende organisaties	0
Totaal	30.962.090	Totaal	32.933.372

35-Het betreft de wettelijk vastgelegde afrekening van het saldo van financiële verrichtingen.

36-Het betreft de verplichting aan het BIPT opgelegd om tussen te komen in werkgeversverplichtingen voor een aantal personeelsleden die vroeger werden overgedragen door Belgacom aan de Belgische staat.

37-Het verschil tussen inkomsten en uitgaven wordt verklaard door de jaarlijkse herziening van de noodzakelijke liquiditeitsreserves van het BIPT. Deze zijn afhankelijk van de opdrachten die het BIPT in het lopende begrotingsjaar te vervullen krijgt, bijv. het prefinancieren van de Ombudsdienst, het coördineren van een licentietoewijzing, of van bekende, maar niet exact te ramen uitgaven die een bijkomende reserve tijdelijk rechtvaardigen.

4

Bijlagen

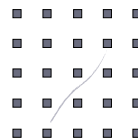
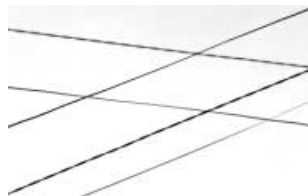
Bijlage 1 : referenties van de reglementaire teksten die door het BIPT werden voorbereid en in 2002 zijn gepubliceerd

Bijlage 2 : lijst van de gebruikte afkortingen

BIJLAGE 1 : REFERENTIES VAN DE REGLEMENTAIRE TEKSTEN DIE DOOR HET BIPT WERDEN VOORBEREID EN IN 2002 ZIJN GEPUBLICEERD

Datum afkondiging	Datum publicatie in het Belgisch Staatsblad	Titel
31/01/02	20/02/2002	Ministerieel besluit van 31 januari 2002 tot regeling van het onderscheppingsmechanisme voor oproepen naar nummers van eindgebruikers die overgegaan zijn naar een andere leverancier van aan het publiek aangeboden mobiele telecommunicatiediensten
13/03/02	15/06/2002	Ministerieel besluit van 13 maart 2002 tot toekenning van afwijkingen van bepaalde verplichtingen van het koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele communicatiesystemen van de derde generatie
	28/06/2002	Mededeling inzake de terbeschikkingstelling van interconnectieakkoorden die gesloten zijn door organisaties met een sterke marktpositie
02/08/02	20/09/2002	Koninklijk besluit van 2 augustus 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 oktober 1979 betreffende de private radioverbindingen
02/08/02	24/09/2002	Koninklijk besluit van 2 augustus 2002 houdende de toekenning van een vergunning aan SpaceChecker N.V. voor het exploiteren van mobiele persoonlijke satellietcommunicatiediensten
02/08/02	23/10/2002	Koninklijk besluit van 2 augustus 2002 tot wijziging van artikel 13 <i>bis</i> van het koninklijk besluit van 22 juni 1998 betreffende de voorwaarden inzake aanleg en exploitatie van openbare telecommunicatienetwerken
23/09/02	01/10/2002	Koninklijk besluit van 23 september 2002 betreffende de overdraagbaarheid van de nummers van de eindgebruikers van de aan het publiek aangeboden mobiele telecommunicatiediensten
23/09/02	01/10/2002	Koninklijk besluit van 23 september 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 maart 2000 betreffende de overdraagbaarheid van de nummers van de abonnees van de telecommunicatiediensten
10/10/02	01/11/2002	Koninklijk besluit van 10 oktober 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 7 maart 1995 betreffende het opzetten en de exploitatie van de GSM-mobilofonienetten, en het koninklijk besluit van 24 oktober 1997 betreffende het opzetten en de exploitatie van DSC-1800-mobilofonienetten, en het koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie
09/10/02	07/11/2002	Koninklijk besluit van 9 oktober 2002 tot vaststelling van de nooddiensten overeenkomstig artikel 125 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven
25/10/02	20/12/2002	Koninklijk besluit van 25 oktober 2002 tot opheffing van het koninklijk besluit van 6 april 2000 houdende de toekenning van een vergunning aan Télécommunications par Satellites Mobiles, afgekort: TE.SA.M, voor het exploiteren van mobiele persoonlijke satellietcommunicatiediensten

De volledige lijst van de teksten die door het BIPT zijn gepubliceerd, is beschikbaar op de site www.bipt.be.

BIJLAGE 2 : LIJST VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

3G	Derde generatie
AAP	Alternative Approval Process
ACTE	Approvals Committee for Terminal Equipment
ADCO	Administrative Cooperation
ADMD	Administration Management Domain Name
BIPT	Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie
BRIO	Belgacom Reference Interconnect Offer
BROBA	Belgacom Reference Offer for Bitstream Access
BRUO	Belgacom Reference Unbundling Offer
CB	Citizen Band
CEN	Europees comité voor normalisatie
CEPT	Europese Conferentie van de Administraties van Post en Telecommunicatie
CERP	Europees Comité voor Postregulering
COMIXTELEC	Commission mixte des télécommunications
CPS	Carrier Preselect System
CSC	Carrier Select Code
DVB-T	Digital Video Broadcasting - Terrestrial
EC	Europese Commissie
ECTRA	European Committee for Telecom Regulatory Affairs
EG	Europese Gemeenschap
EMC	Elektromagnetische compatibiliteit
ERC	European Radiocommunications Committee
ERO	European Radiocommunication Office
ETO	European Telecommunication Office
ETSI	European Telecommunications Standards Institute
EUTELSAT	European Telecommunications Satellite Organization
FAQ's	Frequently asked questions
FM	Frequency Modulation
GHz	Gigahertz
GMDSS	Global Maritime Distress and Safety System
GSM	Global System for Mobile Communications
IMSI	International Mobile Subscriber Identity
IMT-2000	International Mobile Telecommunications 2000
INMARSAT	International Maritime Satellite Organization
INTELSAT	International Telecommunications Satellite Organization
IRG	Independent Regulators Group
ISDN	Integrated Services Digital Network
ISPC	International Signalling Point Code
ITU	Internationale Telecommunicatie Unie
LEGBAC	Limited Exploratory Group on Broadcasting to Aeronautic Compatibility
MHz	Megahertz
NCS	Nationale dienst voor de Controle op het Spectrum
NSPC	National Signalling Point Code
NV	Naamloze Vennootschap
Pb	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen
PMR	Private Mobile Radio
PSTN	Public Switched Telephone Network
PT22	Project Team - monitoring
R&TTE	Radio & Telecommunication Terminal Equipment
SMP	Significant Market Power
TCAM	Telecommunication Conformity Assessment and Market Surveillance Committee
T-DAB	Terrestrial Digital Audio Broadcasting
TE.SA.M	Télécommunications par Satellites Mobiles
umts	Universal Mobile Telecommunications System
UPU	Wereldpostvereniging
VHF	Very High Frequencies
WRC	World Radiocommunications Conference

BIPT

Astrotoren
Sterrenkundelaan 14, bus 21
1210 Brussel
Tel. : +32 2 226 88 88
Fax : +32 2 226 88 77
info@bipt.be
www.bipt.be